

รวมเนื้อหาจากการประชุมวิชาการเพศศึกษา
และบทความจากโครงการก้าวอย่างเข้าใจ เล่ม ๒

พัฒนาเยาวชนต้นแบบ

โดย โครงการก้าวอย่างเข้าใจ

คิดเป็น +
รักเป็น
เลือกได้
ปลอดภัย
รับฟังชอบ

พัฒนาเยาวชนต้นบวก

รวมเนื้อหาจากการประชุมวิชาการเพศศึกษาและ
บทความจากโครงการก้าวอย่างเข้าใจ เล่ม ๖๓

พัฒนาเยาวชนต้นบวก

คิดเป็น รักเป็น เลือกได้ ปลอดภัย รับพิดเชอ

รวมเนื้อหาจากการประชุมวิชาการเพศศึกษา

และบทความจากโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ เล่ม ๒

ISBN

พิมพ์ครั้งที่

จำนวนพิมพ์

พิมพ์ที่

จัดพิมพ์โดย

๙๗๘-๙๗๘-๐๙-๘๕๗๐-๙

๑ (พฤศจิกายน ๒๕๕๐)

๕,๐๐๐ เล่ม

พี.เอส.ซีพพลาย

องค์การแพธ (PATH)

๓๗/๑ ซ.เพชรบุรี ๑๕ ถ.เพชรบุรี กทม. ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ (๐๒) ๖๕๓-๗๕๖๓ ถึง ๖๕

โทรสาร (๐๒) ๖๕๓-๗๕๖๘

โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ เป็นโครงการป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา (HIV/AIDS Prevention Program for In and Out-of-School Youth) ดำเนินงานภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข โดยการสนับสนุนของกองทุนโลกเพื่อแก้ไขปัญหาเอดส์ วัณโรค และมาเลเรีย (Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria-GFATM) มีระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี (๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ – ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑) โดยองค์การแพธ (PATH) เป็นผู้บริหารโครงการ

องค์การแพธยินดีให้มีการเผยแพร่เนื้อหาในเอกสารนี้อย่างแพร่หลายต่อไป อย่างไรก็ตาม หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำเนื้อหาจากเอกสารไปใช้อ้างอิงในเอกสารหรือสื่ออื่นๆ ขอความกรุณาแจ้งให้องค์การแพธทราบล่วงหน้า และ/หรือขอความกรุณาอ้างอิงที่มาของข้อความนั้นๆ ตามมาตรฐานสากลด้วย ขอบพระคุณยิ่ง

สนใจดาวน์โหลดไฟล์เอกสาร ได้ที่ www.teenpath.net

คำนำ

วิกฤติของสังคมไทยต่อ “เรื่องเพศ” ของเยาวชนนั้นเป็นเรื่องซับซ้อน เพราะแม้จะมีการยอมรับถึงความสำคัญต่อเรื่องเพศในฐานะองค์ประกอบสำคัญของชีวิต แต่ “เรื่องเพศ” ได้ถูกกำกับด้วยบริบททางวัฒนธรรมให้เป็นเรื่องของ “ผู้ใหญ่” ที่อยู่ใน “วัยอันควร” และการมีเพศสัมพันธ์ในหมู่เยาวชนถือเป็น “ความผิดพลาด” และเป็นปัญหาใหญ่โตในระดับที่ “ถือเป็นวาระแห่งชาติ”

บทความคัดสรรจากเวทีวิชาการ และวารสาร S-exchange ที่ “โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ” นำมารวบรวมไว้เป็นสามชุดแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสามแนวคิดหลักที่โครงการใช้เป็นแนวทางในการนำเสนอวิธีคิด สาระหลัก และการออกแบบกิจกรรมสร้างการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา อันได้แก่ เพศวิถี (Sexuality) การพัฒนาเยาวชนในด้านบวก (Positive Youth Development) และการสร้างการเรียนรู้ (Learning) โดยเล่มที่ท่านถืออยู่ในมือ **“พัฒนาเยาวชนด้านบวก: คิดเป็น รักเป็น เลือกได้ปลอดภัย รับผิดชอบ”** คือชุดที่ ๒ ที่ว่าด้วย การถกเถียงจากต่างมุมมองถึงการหาวิธีทำงานร่วมกัน ในการเปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้แก่เยาวชนให้เท่าทันและรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในเรื่องระบบคุณค่าของสังคมอย่างเหมาะสม และตั้งคำถามต่อความพยายามที่จะบอกให้เยาวชนมีพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยนั้น ว่าควรจะเป็นการบอกเรื่องให้ผู้ใหญ่เชื่อ หรือบอก

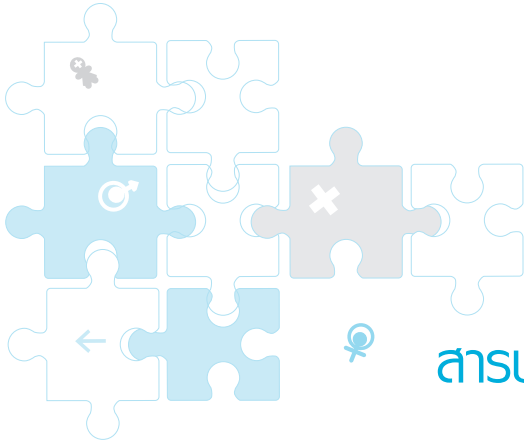

ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง เพื่อให้เยาวชนคิดและประเมินตัวเอง และสถานการณ์ให้ดี รวมไปถึงการตั้งคำถามต่อความพยายามที่จะปลุกฝังค่านิยมและสำนึก รับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่นนั้น ว่าสามารถถ่ายทอดโดยการสั่งสอน หรือแท้จริงแล้วคือการเปิดโอกาสให้ได้ร่วมเป็นผู้สร้างการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ ศักยภาพของตน เรียนรู้คู่ไปกับผู้ใหญ่ เพื่อได้เห็นแบบอย่าง เรียนรู้จากการ ได้ทำจริง หรือเทียบเคียงประสบการณ์ และเมื่อผิดพลาด ควรถือเป็น ประสบการณ์ชีวิต หรือควรถูกลงโทษ ชำเติม และตีตรา

โครงการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้ จะช่วยให้ผู้อ่านชวน กันทบทวนถึงการสร้างบรรยากาศการสื่อสารเรื่องเพศอย่างสร้างสรรค์ และ ตั้งคำถามต่อแนวทางการแก้ปัญหาพฤติกรรมทางเพศของสังคมกับเยาวชน ว่าเรา “เกาถูกที่คัน” มากน้อยเพียงใด

โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ
พฤษภาคม ๒๕๕๐

สารบัญ

+

เพศศึกษา วัฒนธรรม และคุณธรรม - เราจะบอกอะไรแก่เยาวชน ๗
ศ.ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์

สิทธิพลเมืองและสิทธิเยาวชนกับเสรีภาพทางเพศ ๑๕
และความรับผิดชอบต่อสังคม
อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เยาวชนไม่มีปัญหา แต่อยากมีโอกาส ๒๕
ภavana เหวียนระวี

เพศวิถีของวัยรุ่นในวันที่โลกหมุนเปลี่ยน ๓๓
กิตติพันธ์ ก้นจั้นะ

การพัฒนาเยาวชน กับการเรียนรู้เรื่องเพศ เรื่องชีวิต ๓๗
ธวัชชัย ไทยเขียว, สุรินทร์ รณเกียรติ,
ทิวา ณ นคร, สิริลักษณ์ อังกุลพิริยะ

สร้างเยาวชนอย่างไรให้รับมือโลกอนาคต ๔๗
แคทเธอริน บอนด์, ใจ อึ้งภากรณ์,
ชล บุนนาค

เข้าใจชีวิต ผ่านยา และเช็ทส์ ๕๑
วุฒิ และ ตี

เปิดหัวอกแม่ หัวใจครู เมื่อรู้ว่าลูก (ศิษย์) เป็นเกย์ ๕๕
ม.ร.ว.ลักษณะสอางค์ เกษมสันต์, ยุกติ คฤหบดี,
กมลเศรษฐ์ เก่งการเรือ, สมนึก กำลังเดช

ครอบครัวของเรา ๕๙
นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์

ผู้ใหญ่ในชีวิตของเด็ก ๖๓
นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์,
สรารวุฒิ มาตรทอง, ปอ และแม่อุ้ย

เราจะช่วยนักเรียนอย่างไรกันดี ๖๙
สมวงศ์ อุไรวัฒนา

พื้นที่ปลอดภัย ๗๓
กิตติพันธ์ กันจันะ

การป้องกันเอดส์ที่ได้ผล คือ การเพิ่มอำนาจให้คน ๗๗
สมวงศ์ อุไรวัฒนา

เยาวชนพันธุ์ใหม่ ไม่มีทรอก (ถ้าไม่มีผู้ใหญ่พันธุ์ใหม่ซะก่อน) ๘๑
ภาวนา เหวียนระวี

เพศศึกษา วัฒนธรรม และคุณธรรม-เราบอกอะไร แก่เยาวชน*

ศ.ดร. นิธิ เอียวศรีวงศ์

ผมขอให้คำตอบจากข้อเรื่องที่ตั้งไว้ว่า ผมตอบไม่ได้
แต่แค่นั้นไม่พอ เราต้องพูดให้แรงขึ้นว่า เราไม่ควรบอกอะไรแก่
เยาวชน ตรงกันข้าม เราควรจะทำอะไรในเรื่องนี้ เพราะเราไม่ต้องการคำตอบ
ล้าเรีจรูป

เวลาพูดถึงเรื่องเพศ กามารมณ์ในวัฒนธรรมไทยโบราณ เราพูด
เหมือนเราสามารถชี้ให้ดูง่ายๆ ซึ่งไม่เป็นความจริง เพราะเมื่อย้อนกลับไปดู
เราจะพบว่า ครอบครัวยุคโบราณเป็นเรื่องที่แยกไม่ออก ไม่ได้หมายความว่า
ว่าคนโบราณไม่มีเพศสัมพันธ์นอกการสมรส แต่กลับมีเยอะมาก

ขุนแผนได้เสียกับเมียทุกคนก่อนจะยกย่องเป็นเมียทั้งนั้น

คำว่า “การแต่งงาน” ในวัฒนธรรมไทยโบราณไม่ใช่การทำพิธีรด
น้ำสังข์ การแต่งงานเป็นเรื่องที่เกิดโดยไม่มีพิธีกรรม เช่น หนีตามกันไป
ลักพาตัว รวมทั้งการที่ผู้หญิงมีชู้ก็เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมากในสมัยโบราณ และ
เมื่อสามีรู้ว่ามีชู้ ก็สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายผ่านศาลจากชายชู้ และมีทาง
เลือกว่าจะเลิกกับภรรยาหรือรับภรรยากลับมา ดังนั้น แม้แต่เพศสัมพันธ์ใน
การมีชู้ก็ยังสัมพันธ์กับครอบครัว

*ปาฐกถาเนื่องในการประชุมเชิงปฏิบัติการคณะทำงานและวิทยากรหลัก โครงการก้าวอย่างเข้าใจ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๗ ณ โรงแรมรอยัลเบลลูจา กรุงเทพฯ

อาจารย์ธาวิต สุขพานิช* เคยกล่าวไว้ว่า ผู้ชายสมัยก่อนนอนกับผู้หญิงคนไหน ก็ถือว่าคนนั้นเป็นเมียแล้ว ไม่เหมือนกับคนสมัยนี้ที่มีความคิดต่างไป

การพูดว่า “ครอบครัวแยกไม่ออกกับกामารมณ” ยังหมายถึงความสัมพันธ์ในกลุ่มเครือญาติ ภาระทางเศรษฐกิจของครอบครัว ผู้ชายไทยสมัยก่อนแต่งงานแล้วจะไปอยู่บ้านผู้หญิง นั่นแสดงว่า ต้องไปสร้างทรัพย์สินสมบัติขึ้นใหม่ เพราะไม่มีมรดกเก๋าคิดตัวไปด้วย จนกว่าพ่อตาจะไว้วางใจและอุดหนุนให้ไปบุกเบิกที่นาใหม่

ดังนั้น ผู้ชายที่จะเอาผู้หญิงเป็นเมียย่อมต้องคิดถึงพ่อตาวามีกำลังในการทำให้ตนเองมีที่นาใหม่ได้หรือไม่

การกีดกันคนจนถือเป็นเรื่องปกติธรรมดา ไม่ใช่เรื่องแปลกเหมือนที่เห็นในละคร ถ้าใครมีที่ดินมากและมีลูกชาย ก็ย่อมต้องคำนึงถึงลูกสะใภ้ที่จะเข้ามาอยู่ เนื่องจากการแต่งงานหมายถึง มรดก

ดังนั้น คนสมัยก่อนถึงต้องทำให้พวกคนจนกลายเป็นผีบอบ เพื่อให้ลูกตัวเองไม่ไปข้องแหวะด้วย

ความสัมพันธ์ในกลุ่มเครือญาติหรือกลุ่มบารมี จึงเข้ามาเป็นปัจจัยทางสังคมในการกำกับการเลือกคู่ของคน คนโบราณไม่อาจตัดสินใจที่จะนอนหรือไม่นอนจากความต้องการของตัวเองคนเดียว มีแต่คนรวยเท่านั้นที่สามารถมีเมียน้อยได้ ภาระทางเศรษฐกิจจึงเข้ามามีความเกี่ยวข้องที่จะต้องคำนึงถึงในการมีคู่

ถ้าเช่นนั้น เพศศึกษาแบบโบราณคืออะไร

ย่อมไม่ใช่กามารมณเพียงอย่างเดียว เพราะเป็นเพียงปัจจัยเดียวเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงบทบาทของผู้ชายในครอบครัว ผู้หญิงในครอบครัว ซึ่งบทบาทพวกนี้เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา เช่น การสอนให้ผู้หญิงเก็บหอมรอมริบทรัพย์สินที่เป็นเงินหรือแลกเปลี่ยนเงินได้

*อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ทำไมต้องสอน

เพราะในสังคมโบราณ ทรัพย์ที่เป็นเงินนั้นผู้หญิงเป็นคนเก็บ ผู้ชายทำหน้าที่ออกไปสร้างเกียรติยศนอกบ้าน ผู้ชายไทยได้เงินมาเท่าไร ก็ให้เมียหมด และขอเงินเมียใช้ไปเรื่อยๆ ผู้หญิงจึงเป็นฝ่ายดูแลทรัพย์สิน (และอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ชายไทยใช้เงินไม่เป็น) การที่เด็กผู้หญิงต้องออกไปทำงานในนา ถือเป็นส่วนหนึ่งของเพศศึกษา เพราะชวานาย่อมต้องทำนาให้เป็น

ดังนั้น เราจึงควรมองเพศศึกษาในความหมายที่กว้างกว่ากามารมณ์ กามารมณ์บนโลกนี้ไม่ได้เกิดขึ้นลอยๆ นอกจากในหนังโป๊ มันมีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมที่แวดล้อมกามารมณ์ตลอดเวลา การสอนเพศศึกษาที่นึกถึงแต่กามารมณ์จึงเป็นการบิดเบือนความจริง การพูดถึงแต่ความปลอดภัย อายุที่จะมีได้ จึงยังไม่พอที่จะใช้เป็นเงื่อนไขสอนเด็กถึงเรื่องนี้ ควรสอนเงื่อนไขที่รอบด้านมากกว่านี้ ไม่นั้นเพียงแต่ด้านร่างกายเท่านั้น

คนที่จะเรียนเรื่องเพศศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจเงื่อนไขทางวัฒนธรรมไปพร้อมกัน การที่ผมใช้คำว่าวัฒนธรรมไทยโบราณ อาจฟังดูไม่คุ้นหู เพราะปัจจุบัน เราสร้างคำใหม่ๆ ขึ้นมา ซึ่งไม่เคยเกิดในสังคมโบราณ เช่น คดีเรื่อง การรักรักรักนวลสงวนตัว เพิ่งเกิดขึ้นในเขตรอบกรุงเทพฯ เมื่อต้นรัตนโกสินทร์มานี้เอง ในวรรณกรรมสมัยปลายอยุธยา เช่น กฤษณาสมันต์ สอนเรื่องการเป็นเมียที่ดี แต่ไม่เคยสอนเรื่องรักรักนวลสงวนตัว แต่หลังจากที่ความแตกต่างทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น คนในสังคมจึงจำเป็นต้องสอนต้องสร้างเงื่อนไขใหม่ๆ ขึ้น

ลองกลับมาดูเรื่องความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เรามักใช้คำว่า อิทธิพลทางตะวันตก คำๆ นี้ไม่ช่วยให้เราเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยแต่อย่างใด ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและเห็นได้ชัดคือความเป็นปัจเจกซึ่งมีมากกว่าสมัยโบราณ เช่น ในกฎหมายตราสามดวง

มีการลงโทษให้เอามะพร้าวหัวมัดปากผู้ที่เรียกชื่อเดิมของผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานใหม่ เป็นต้น นี่สะท้อนให้เห็นว่าสำนักคนสมัยก่อนในเรื่องปัจเจกของตนเองไม่หนักแน่นมากเท่าทุกวันนี้

การปลุกฝังเรื่องความเป็นปัจเจก จึงลดทอนความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่แวดล้อมในครอบครัว ให้กลายเป็นเรื่องของคนสองคนที่ไม่ต้องคิดถึงเรื่องใดๆ ไม่ว่าจะเป็นทีนา พ่อแม่ ฐานะ ปรากฏการณ์นี้มีให้เห็นมากขึ้น

ความสำคัญของความรู้สึกของบุคคลกลายมาเป็นสิ่งที่อยู่เหนือความสัมพันธ์ของคนอื่นๆ เช่น ในนวนิยายยุคแรกๆ ที่พระเอกเป็นคนซบถแล้วมาหลงรักนางเอกซึ่งมีฐานะสูงกว่า ก็ไม่ใช่อุปสรรคสำคัญอีกต่อไป นี่คือตัวอย่างการเริ่มให้ความสำคัญกับปัจเจก สะท้อนให้เห็นว่าความรักได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของสังคมแบบใหม่

ครอบครัวคนปัจจุบันกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว แยกบ้านอยู่ต่างหากจากพ่อแม่ปู่ย่า ซึ่งส่งเสริมความเป็นปัจเจกของคนสองคนให้เป็นอิสระจากความสัมพันธ์เครือญาติ อิทธิพลของชุมชนแม้แต่ในชนบทเองก็เปลี่ยนไป เพราะคนที่ไม่มีทีนาเป็นของตนเองมีมากขึ้น เกิดความหลากหลายทางอาชีพมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงนี้เกิดอย่างรวดเร็วจนคนตามไม่ทัน ฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญของครอบครัวจากที่เคยให้ผู้หญิงที่เป็นเมียทำหน้าที่เก็บทรัพย์สินนั้นจึงเปลี่ยนมาเป็นว่า มีเงินฝากในธนาคารมากหรือน้อย

นอกจากนั้น ยังเกิดความเปลี่ยนแปลงด้านเพศสภาพขึ้นมาว่า ความเป็นหญิง เป็นชาย ไม่ได้เกิดจากสภาวะธรรมชาติเพียงอย่างเดียวแล้ว หากเกิดจากเงื่อนไขแวดล้อมทางสังคมด้วย

คนสองคนที่ตัดสินใจอยู่ร่วมกัน แต่งงานกัน ก็ไม่ได้เป็นคนเดียวกันอย่างแท้จริง ต่างก็มีอาชีพ มีเงินของตนเอง เมื่อการจะทำให้ครอบครัวอยู่รอดขึ้นอยู่กับคนสองคนเท่านั้น จึงเกิดอุดมคติใหม่ โลกทรรศน์ใหม่เข้ามาเปลี่ยนความคิดของคน เช่นเรื่องปัจเจกดังที่กล่าวมา

เมื่อเป็นเช่นนี้ วัฒนธรรมเรื่องเพศที่เราเคยยึดถือกันมา จึงไม่สามารถนำกลับมาใช้เป็นมาตรฐานวัดได้ สังคมไทยขาดศีลธรรม คุณธรรมที่เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน แม้หลักศาสนาธรรมเช่นเรื่องนิพพานจะยังคงเป็นสากลอยู่ แต่ก็ทำได้ไม่ง่ายอีกแล้ว

เราพยายามยึดยึดคกฏเกณฑ์ที่เคยใช้กับคนโดยไม่คิดจะปรับเปลี่ยนประยุกต์เลย กามารมณ์ที่แยกออกจากครอบครัวในปัจจุบันจึงไม่สามารถใช้กฎเกณฑ์เดิมๆ ได้ เช่น เรื่องพรหมจรรย์ผู้หญิง เราจะอธิบายอย่างไรหากมองในสายตาของปัจเจก ก็คือเรื่องเดียวกับการทำแท้ง เพราะสิทธิเสรีภาพของผู้หญิงอยู่เหนือร่างกายของเธอ

น่าแปลกที่วัฒนธรรมปัจจุบันให้สิทธิกับผู้หญิงมากขึ้น แต่เราไม่เคยพูดเรื่องพรหมจรรย์ผู้ชายเลย ผู้ชายไทยถือว่านอนกับผู้หญิงคนไหนก็ได้ แต่คนที่มาเป็นเมียต้องเป็นพรหมจรรย์ (ซึ่งขัดแย้งกันมากเพราะจะเหลือผู้หญิงแบบนั้นได้อย่างไร) กลายเป็นการหน้าไหว้หลังหลอก

เราสอนในสิ่งที่เราไม่เชื่อ แล้วคิดหรือว่าเด็กจะเชื่อ

ระบบการลงโทษของสังคมเช่นเรื่องผีหมดไป ทำให้เราต้องสร้างวินัยแก่คนที่เบี่ยงปัจเจก วินัยในสังคมไทย เรามักนึกถึงกฎข้อบังคับที่มาจากภายนอก ไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นในตัวเอง ทั้งที่ความเป็นจริงมันเป็นเรื่องตรงกันข้าม ซึ่งเกิดมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ นับแต่เข้าเรียนวันแรกจนถึงมหาวิทยาลัยปีหนึ่ง เราก็ยังคิดเองไม่เป็น ต้องมีรุ่นพี่มาบังคับ มากำหนดแต่วินัยในเรื่องเพศต้องเกิดจากคิดได้เองเท่านั้น

ปัญหาในตอนนี้องค์สังคมไทยคือ เราลอกของเก่าก็ไม่ได้ ลอกฝรั่งก็ไม่ได้

เราทุกคนไม่มีคำตอบตายตัว เราจึงไม่ควรจะบอกอะไรแก่เยาวชน แต่เราต้องมาคิดว่า อะไรคือมาตรฐานทางเพศของสองโลกในปัจจุบัน

มีเรื่องสี่เรื่องที่สำคัญต้องคำนึงหรือเป็นเป้าหมายคือ
หนึ่ง มาตรฐานที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองกับคนอื่น
สอง มาตรฐานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม
 ทั้งสองอย่างทำให้เราต้องรู้จักตนเองให้ดี รู้จักคนอื่นให้ดี และของ
 สังคมให้ดีด้วย

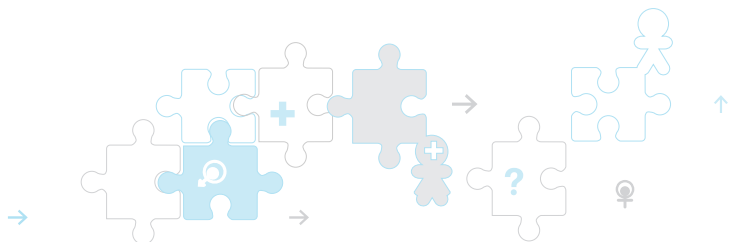
สาม คนต้องมีความคิดวิพากษ์ ไตร่ตรองถึงเรื่องถูกผิด ดีชั่ว โดย
 สำนึกถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมเสมอ ถ้าไม่คิดถึงเรื่องถูกผิดดีชั่ว
 ด้วยตนเองก็จะไม่เข้าใจมาตรฐานสังคม

สี่ ความเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ถึงเราไม่ชอบ
 ความเปลี่ยนแปลง แต่เราต้องเข้าใจว่าคนอื่นคิดอย่างไร

นอกจากนั้น ผมอยากเสริมว่าเราต้องรู้จักศาสนธรรมในเชิงวิพากษ์
 ไม่ใช่การเชื่ออย่างยัดเยียด ยกตัวอย่าง เวลาพระสอนเรื่องอย่าเอาของที่เขา
 ไม่ได้ให้มาเป็นของตัวเองนั้น พระอาจคิดถึงแค่กลัวหิวเดียว แต่ปัจจุบัน
 มีการโกงกันเป็นร้อยล้าน การซื้อหุ้น ความอยากรวยมากกว่าปกติ การทำให้
 ตัวเองรวยโดยที่คนอื่นมีเงินน้อยลงถือเป็นการขโมยหรือไม่ เราควรตั้งคำถาม
 เรื่องนี้กันสักนิด

กาเมสุมิจณา ซึ่งสอนให้ไม่ประพฤติผิดในกามนั้น โบราณสอนว่า
 ห้ามล่วงละเมิดผู้หญิงประมาณ ๒๐ ประเภท แล้วการที่ผู้ชายเที่ยวโสเภณี
 ถือเป็นการทำผิดศีลหรือไม่ เพราะเปลี่ยนจากการข่มขืนโดยใช้กำลังมาเป็นใช้
 เงินแทน

โลกปัจจุบันไม่เหมือนเมื่อก่อน ถ้าเช่นนั้น การสนับสนุนให้ไปทำ
 สงครามนั้นถือเป็นการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตหรือไม่ เราจึงควรสอนให้เด็กคิดอย่าง
 สัมพันธ์กับปรากฏการณ์ของสังคม

เราไม่ควรมีคำตอบเดียวในการสร้างมาตรฐานทางศีลธรรมทางเพศ ไม่ควรให้คำตอบสำเร็จรูป แต่ควรดึงเงื่อนไขต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กคิดได้เอง เช่น การที่เด็กมีเพศสัมพันธ์กันในวัยเรียน เราไม่ควรใช้วิธีห้าม แต่ควรทำให้เด็กมองเห็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างถี่ถ้วนว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบกับใครบ้าง

การขายบริการทางเพศผิดหรือถูก ผมไม่รู้ แต่เราควรจะทำให้เด็กรู้ว่า มีเงื่อนไขอะไรบ้างที่ทำให้คนมาขายบริการทางเพศ และเงื่อนไขนั้นหลีกเลี่ยงได้หรือไม่

การสอนเรื่องเพศศึกษาจึงไม่ใช่การสอนเรื่องกามารมณ์ แต่เป็นการสอนเรื่องพฤติกรรมทุกอย่างในสังคมซึ่งต้องมองให้รอบด้านว่าไม่ใช่เพียงเรื่องทางกายล้วนๆ

การารมณับนโลกนี้ไม่ได้เกิดขึ้นลอยๆ นอกจากใน
หนังสือ มันมีเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคมที่แวดล้อม
การารมณัตลอดเวลา การสอนเพศศึกษาที่นึกถึงแต่
การารมณัจึงเป็นการบิดเบือนความจริง การพูดถึง
แต่ความปลอดภัย อายุที่จะมี จึงยังไม่พอที่จะใช้เป็น
เงื่อนไขสอนเด็กถึงเรื่องนี้ ควรสอนเงื่อนไขที่รอบ
ด้านมากกว่านี้ ไม่เน้นเพียงแต่ด้านร่างกายเท่านั้น

สิทธิพลเมืองและสิทธิเยาวชนกับเสรีภาพ ทางเพศ และความรับผิดชอบต่อสังคม*

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ
หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์

นับเป็นเรื่องน่ายินดีที่ความตื่นตัวที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมมีมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการพูดถึงความต้องการแก้ไขปัญหาสังคมของรัฐบาลอย่างเป็นระบบมากขึ้น อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งซึ่งต้องยอมรับก็คือ ที่มาของความตื่นตัวและความสนใจในเรื่องปัญหาสังคมส่วนหนึ่งมาจากสภาพความรุนแรงของปัญหาที่เพิ่มขึ้น เพราะข่าวคราวที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ สะท้อนถึงสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงนั้นมีไม่เว้นแต่ละวัน สิ่งที่น่าเป็นห่วงก็คือ แนวโน้มของคนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือการกระทำความผิดเริ่มมีอายุน้อยลง ซึ่งชาวเหล่านี้สะท้อนทั้งในแง่ของความรุนแรงสภาพปัญหาและลัทธิธรรมว่า เรื่องของมนุษย์และสังคมนั้นมีความเป็นพลวัต เปลี่ยนแปลง และเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาทั้งในทางดีและไม่ดี ผลพวงจากสภาพความเปลี่ยนแปลงและปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการเมืองควบคู่ไปกับผลกระทบต่อสังคมด้วย

*บรรยายพิเศษในการประชุมวิชาการ “เพศศึกษาเพื่อเยาวชน” ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ณ ห้องประชุมสุนันทานุสรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ความยากในการจัดการปัญหาที่เยาวชนกำลังเผชิญ

ผมคิดว่าเรื่องสิทธิและเสรีภาพมีความเกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบันโดยตรง ที่จริงปัญหาเอดส์ไม่ใช่เป็นปัญหาใหม่ ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับการยอมรับในระดับสากลว่าเป็นประเทศที่สนใจและมีแนวทางแก้ไขปัญหานี้ค่อนข้างถูกต้อง หลักการสำคัญที่สุดที่ทำให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับว่าประสบความสำเร็จในอดีตที่ผ่านมาก็คือ เรื่องของความโปร่งใสและการยอมรับความเป็นจริงอย่างตรงไปตรงมาในการทำให้ประชาชนหรือเยาวชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถป้องกันหรือลดความเสี่ยงของตนเองลง

นี่คือหัวใจของความสำเร็จในอดีตซึ่งผมคิดว่า ปัญหาสาธารณสุขทางด้านอื่นควรเก็บเกี่ยวบทเรียนความสำเร็จในเบื้องต้นหรือความสำเร็จในอดีตของประเทศไทยในการจัดการกับปัญหาเอดส์ไปใช้ด้วย เพราะวันนี้ไม่ว่าภัยคุกคามทางด้านสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในรูปแบบของโรคระบาด ความเจ็บไข้ได้ป่วย หรือความสูญเสียที่เกิดจากพฤติกรรมของประชากรก็ตาม สิ่งสำคัญที่สุดก็คือโรคร้ายต่างๆ หรือภัยคุกคามเหล่านี้ป้องกันได้ถ้ามีกระบวนการให้ข้อมูลข่าวสารที่ดี โปร่งใส และมุ่งเน้นให้ประชาชนและเยาวชนมีพฤติกรรมป้องกันหรือลดความเสี่ยงของตนเอง มากกว่าเน้นการแก้ไขเมื่อปัญหานั้นเกิดขึ้นหรือเพิ่มความรุนแรงขึ้นไประดับหนึ่งแล้ว

ที่ผ่านมา เราได้รับทราบตัวเลขที่น่าตกใจซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาเอดส์ของประเทศในปัจจุบัน หลังจากที่ได้ประสบความสำเร็จในเรื่องลดความเสียหายหรือความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากเอดส์ต่อเนื่องมานานพอสมควร โดยข้อมูลปัจจุบัน พบว่าผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๓๐ สาเหตุหลักของการติดเชื้อเอชไอวีคือการมีเพศสัมพันธ์ และกลุ่มที่ติดเชื้อเอชไอวีมากที่สุด

คือกลุ่มที่อยู่ในวัย ๒๐-๓๙ ปี ขณะที่ผู้ที่มีอายุ ๑๕-๑๙ ปี กลายเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงหรือมีความน่าเป็นห่วงในระดับที่สูงขึ้นมา*

จากตัวเลขการสำรวจ มีข้อมูลตามมาด้วยว่าเพราะคนไทยหรือเยาวชนไทยมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น ใช้ถุงยางอนามัยป้องกันตัวเองน้อยลง ที่น่าตกใจไปกว่านั้นคือ เมื่อลงไปสำรวจรายละเอียดด้านพฤติกรรมและทัศนคติพบว่า เหตุผลที่คนไทยหรือเยาวชนไทยมีเพศสัมพันธ์เร็ว อาจเป็นเพราะได้รับการกระตุ้นจากสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย โดยปรากฏว่าสื่ออันดับหนึ่งที่ถูกระบุ ได้แก่ การ์ตูน สื่อลามก อันดับสองคือ วิชิตี และอันดับสามคือการเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

นอกจากนั้น ยังมีการสำรวจความคิดหรือที่เรียกว่าค่านิยม ทัศนคติของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ ระบุว่ามีความนิยมที่ผิดหรือค่านิยมที่อันตรายกำลังแพร่กระจายอยู่ในหมู่ของเยาวชน

สิ่งเหล่านี้คือสภาพปัญหาที่สะท้อนความน่าเป็นห่วงของสถานการณ์ปัจจุบัน ผมอยากกล่าวถึงในเชิงแนวคิดว่า การร่วมกันป้องกันหรือแก้ไขปัญหาี่ เราจะต้องเริ่มจากกรอบความคิดที่ถูกต้องเสียก่อน ที่ผมต้องกลับมามองที่กรอบความคิด เพราะขณะนี้ เวลาเราพูดถึงปัญหาทางสังคม ปัญหาของเยาวชน หรือแม้กระทั่งการพูดถึงวัยรุ่น หลายครั้งเราพูดจากกรอบความคิดว่าวัยรุ่นเป็นปัญหา เยาวชนเป็นปัญหา สันนิษฐานว่าจริงๆ แล้ว คนเหล่านี้คือเหยื่อของปัญหา และคำตอบหรือการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องอยู่ที่คนเหล่านี้ด้วย ถ้าเราเริ่มจากกรอบความคิดว่าปัญหาเกิดขึ้นจากเขา แล้วก็ไปโทษเขาฝ่ายเดียว ผมคิดว่าเป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขปัญหาได้ เพราะที่พูด มาตรการทั้งหลายก็จะมุ่งไปในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย หรือมองการแก้ปัญหาเฉพาะที่ปลายเหตุ แล้วก็คิดว่าการเพิ่มโทษทางกฎหมาย หรือการเพิ่มความรุนแรงในการแสดงออกว่าต่อต้านสิ่งเหล่านี้คือคำตอบ

*ตัวเลขที่กล่าวถึง เป็นข้อมูลจากการสำรวจโดยสำนักควบคุมโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข เนื่องในงานมหกรรมเอดส์ชาติ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ - บรรณาธิการ

ที่สำคัญคือ ถ้ายังพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญปัญหาอย่างตรงไปตรงมาว่าการกำหนดสถานะแวดล้อมที่เป็นปัจจัยต่างๆ ซึ่งนำไปสู่ปัญหาเหล่านี้แท้จริงเกิดจากการกระทำของผู้ใหญ่ไม่ใช่เด็ก ผมว่าเราจะแก้ปัญหาได้ยากที่สุดต้องถามว่า สื่อต่างๆ ที่มีส่วนกระตุ้นให้เยาวชนของเรามีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตัวเช่นนี้ เป็นสื่อที่ทำโดยใคร มีเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์อะไร ซึ่งก็หนีไม่พ้นเรื่องของธุรกิจ หรือความพยายามแสวงหาโอกาสโดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

ประเด็นที่สอง หลายสิ่งหลายอย่างซึ่งเป็นพฤติกรรมของวัยรุ่นที่จริงถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เลียนแบบผู้ใหญ่ เพราะในแง่หนึ่ง สังคมก็ขาดหรือมีแบบอย่างที่ดีค่อนข้างน้อย นี่จึงเป็นเรื่องยากเช่นเดียวกันกับถ้าเราไม่พยายามมองว่าปัญหาเหล่านี้ต้องการความชัดเจนหรือการสนับสนุนในเชิงนโยบายมากกว่ายากให้เป็นที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก็คงเป็นเรื่องยากที่จะแก้ไขปัญหา

สำหรับกรอบความคิดหนึ่งที่ผมอยากนำเสนอคือ เราต้องระมัดระวังเวลาพูดถึงปัญหาสังคมหรือปัญหาพฤติกรรม เพราะเรามักยึดตัวเองเป็นมาตรฐาน เมื่อไหร่ที่พูดถึงปัญหาของวัยรุ่น คำพูดหนึ่งที่เรามักได้ยินเสมอคือ “เด็กสมัยนี้ไม่เหมือนเด็กสมัยก่อน” ซึ่งเป็นการพูดในเชิงต่อว่าโดยเราลืมนึกว่าสมัยที่เราเป็นวัยรุ่น คนรุ่นก่อนหน้าเราก็พูดประโยคนี้เหมือนกัน มันเป็นไปได้ที่จะให้สังคมหยุดอยู่กับที่ หรือจะให้สังคมแต่ละรุ่นเติบโตมาโดยอยู่ในกรอบที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะยุคนี้ ถ้าเรายอมรับถึงสถานะความเปลี่ยนแปลงที่สังคมถูกขับเคลื่อนทั้งโดยเทคโนโลยี ระบบทุนนิยม หรืออะไรก็ตาม เราต้องเข้าใจว่า เด็กและเยาวชนกำลังเติบโตขึ้นในสถานะแวดล้อมใหม่ หลายเรื่องเรามีโอกาสดีกว่าคนรุ่นก่อน แต่อีกหลายเรื่องเขาก็ต้องเผชิญกับความเสี่ยงและแรงกดดันเช่นเดียวกัน ฉะนั้น ถ้าเราไม่พยายาม

เข้าใจเงื่อนไขที่เป็นธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลง และไม่ยอมรับความแตกต่างในส่วนของเด็กและเยาวชนแล้ว การแก้ปัญหาก็เป็นเรื่องยาก

ทางออกของการแก้ปัญหาไม่ใช่การออกกฎหมายควบคุม

หัวใจของการแก้ปัญหาคือ เรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารและการสร้างค่านิยมที่ถูกต้อง ซึ่งจะต้องดำเนินการแล้วทำพร้อมกันหลายๆ ด้าน ถ้าพูดถึงหน่วยงานของรัฐบาลนี้ ไม่ใช่มีเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวงสาธารณสุขกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งเท่านั้น แต่ต้องอาศัยทั้งสองกระทรวงนี้ รวมทั้งกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงที่ดูแลเรื่องแรงงานและสวัสดิการสังคม ฯลฯ มาร่วมกันกำหนดแนวทางที่เป็นนโยบายชัดเจนในเรื่องของการสร้างความรู้ความเข้าใจและค่านิยมที่ดีเกี่ยวข้องกับเพศและครอบครัว

นอกจากอาศัยความร่วมมือในภาครัฐแล้ว ยังต้องประสานงานร่วมกับภาคส่วนอื่นของสังคม ถ้าพึงครูบาอาจารย์ที่อยู่ในสถานศึกษาไม่เพียงพอ ยังต้องอาศัยสถาบันครอบครัวที่ดี สื่อมวลชนที่ดี หรือสภาวะแวดล้อมโดยทั่วไปในสังคมที่ดี ให้เข้ามาเอื้อให้เด็กและเยาวชนได้ข้อมูลโดยอยู่บนพื้นฐานของความคิดที่ถูกต้อง ฉะนั้น โครงการที่ต้องการขับเคลื่อนเพื่อแก้ไขปัญหานี้ จึงต้องดึงทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วม

ประเด็นถัดมาคือ ถ้าการแก้ปัญหานี้ไม่หยิบยกมาพูดอย่างเปิดเผยก็เป็นเรื่องยากอีก ผมสอบถามคนที่ทำงานโดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติทั้งหลายว่า ในที่สุดแล้ววันนี้มีแนวทางที่ชัดเจนไหมว่า ความรู้ข้อมูลข่าวสารที่อยากให้แก่เด็กและเยาวชนของเรานั้น มีนโยบายหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบชัดเจนว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาหรือยัง ถ้าตอบเฉพาะระบบการศึกษาก่อนก็ต้องตอบว่ายังไม่ชัด แต่อาจเกิดขึ้นได้ในบางสถานศึกษาที่ผู้บริหาร

หรือบุคลากรเข้าใจ โดยเป็นโครงการเฉพาะกิจหรือโครงการพิเศษ แต่ดู เหมือนว่าในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้หลัก เรายังไม่ค่อย อยากร่วมเผชิญกับปัญหานี้ ในฐานะที่อยู่ในภาคการเมือง ผมบอกได้เลยว่าเรื่อง แบบนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนมาก ในทางการเมือง พอพูดเรื่องเหล่านี้แล้วมี ความรู้สึกว่า มีความคิดที่หลากหลายอยู่ในสังคมทั้งจากคนที่อนุรักษนิยม และหัวก้าวหน้า ฉะนั้น สิ่งที่ยากที่สุดก็คือ ฝ่ายการเมืองกระโดดหนีไปซะ แต่วันนี้ ผมคิดว่าเราไม่มีเวลาหลีกเลี่ยงปัญหานี้อีกแล้ว

ท่ามกลางความพยายามที่จะไม่ทำอะไรแบบเปิดเผย หรือเต็มรูปแบบ หรือเป็นระบบ ไม่ได้หมายความว่าเด็กและเยาวชนของเราไม่ได้รับ ข้อมูลข่าวสารหรือไม่ได้รับความรู้ เพียงแต่เขาไปได้ข้อมูลข่าวสาร ไปเรียนรู้ จากแหล่งที่ผิด ถึงไม่พูดเรื่องเพศศึกษาในโรงเรียน เขาก็ต้องไปศึกษาจากที่ อื่น แล้วสื่อที่เขาอ่านต่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมในระดับที่แตกต่างกันไป

สิ่งเหล่านี้ก็คือปัญหาที่เป็นอันตราย ผมจึงสนับสนุนแนวคิด ว่า จำเป็นแล้วที่จะต้องผลักดันเรื่องนี้ให้เป็นนโยบายที่มีความชัดเจน ถือเป็น ภาระและหน้าที่ของหน่วยงานหลักทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ต้องขับเคลื่อน เผยแพร่ต่อไป เพราะถ้าทำอย่างนี้ นอกเหนือจากการสนับสนุนที่มีความ จำเป็นอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณหรือบุคลากร ยังสามารถแลกเปลี่ยนกันได้ในแง่ของความรู้ ประสบการณ์อย่างเปิดเผยมากขึ้น และขับเคลื่อนปรับปรุงไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

ผมไม่อยากจะเจาะจงเฉพาะในแง่ของการพูดถึงเพศศึกษา แต่วันนี้ใน เรื่องของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัว และที่เกี่ยวข้องกับหญิง ชาย น่าจะเป็นกระบวนการสำคัญที่เริ่มได้ตั้งแต่เด็กเล็ก และก่อนที่จะเป็น เด็กเล็ก กระบวนการจัดให้มีการศึกษาหรือการเรียนรู้สำหรับคนที่เริ่ม ครอบครัวก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น ถ้าเราเริ่มจากตรงนั้น

แล้วไล่ไปดูตั้งแต่เด็กเล็ก สร้างความรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นหญิงความเป็นชาย ความเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตรงนี้เป็นส่วนสำคัญ เพราะจริงๆ แล้ว นี่คือทักษะในชีวิตที่ทุกคนจำเป็นต้องมี ถ้าเราอยากให้การศึกษเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง เราก็ไม่อาจแยกการให้ทักษะชีวิตออกจากกระบวนการศึกษา ฉะนั้น เรื่องของครอบครัว บทบาทหญิงชายและความสัมพันธ์จึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ถ้าไม่เริ่มจากตรงนั้น มาจับเฉพาะเรื่องเพศศึกษาระดับมัธยม ในวัยที่เขาเป็นวัยรุ่นแล้ว ก็อาจสายเกินไป เพราะมีหลายอย่างในสังคมที่เป็นตัวหล่อหลอมกรอบความคิดหรือทัศนคติทางเพศ โดยไม่รู้ตัว

สิ่งที่ผมอยากเห็นคือ การดำเนินการที่เปิดเผย เป็นระบบเกี่ยวกับการศึกษาในเรื่องทักษะที่เกี่ยวข้องกับชีวิต โดยจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชนในแต่ละชั้น ตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงเด็กประถมที่ต้องเริ่มเรียนรู้ทักษะทางสังคม การนำเรื่องเพศศึกษาเข้าไปในระดับมัธยมจนถึงวัยที่มีความพร้อมที่จะเริ่มต้นครอบครัว ถ้าผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ได้ในลักษณะนี้ อย่างเปิดเผย ผมคิดว่านี่คือแนวทางที่ยั่งยืนและเป็นแนวทางที่มีหลักประกันในแง่ของความสำเร็จที่ดีที่สุด

คงไม่เฉพาะปัญหาความรู้ทางด้านเพศที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดการกระทำความผิดทางเพศ แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เราต้องสำรวจดูว่าผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายในเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมได้ส่งผลกระทบต่อสถาบันครอบครัว ตลอดจนวิถีชีวิตของเด็กและเยาวชนอย่างไร ซึ่งแต่ละพื้นที่ก็จะได้รับผลกระทบไม่เหมือนกัน ถ้าเรานึกถึงชนบทในหลายพื้นที่ เมื่อพ่อแม่อพยพหรือย้ายถิ่นฐานเพื่อแสวงหาโอกาสในการทำงาน เด็กก็เติบโตขึ้นมาในสภาวะแวดล้อมซึ่งเผชิญกับปัญหาหนึ่ง

ถ้าเราพูดถึงเด็กในเมือง สภาพของปัญหาชุมชนเมืองก็เป็นอีกปัญหาหนึ่ง หรือแม้กระทั่งเด็กที่มีโอกาสดี อยู่ในฐานะมีอันจะกินแต่เติบโตมาภายใต้แรงกระตุ้นให้เพียงแต่อยากมีอยากได้ คิดถึงแต่วัตถุนิยม ก็เป็นการสร้างปัญหาอีกแบบหนึ่ง

ฉะนั้น นโยบายการให้การศึกษาหรือเพศศึกษาเพื่อเยาวชน ต้องเดินภายใต้กรอบของนโยบายเรื่องการพัฒนาโอกาสให้เยาวชนสร้างความหวัง สร้างเป้าหมายและกระตุ้นเยาวชนให้เดินไปในทางที่ถูกต้อง ผมคิดว่ามีอีกหลายอย่างที่เรายังไม่เพียงพอในการสร้างโอกาสให้แก่เด็กและเยาวชนของเรา เช่น การสนับสนุนให้ทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในเวลาว่าง การสนับสนุนในเรื่องศิลปะ ดนตรี กีฬาหรือกิจกรรมเพื่อส่วนรวมอื่นๆ ก็ยังมีน้อยเกินไป ถ้าหากเด็กและเยาวชนของเราได้มีโอกาสรับหรือเข้าร่วมทำกิจกรรมสิ่งต่างๆ เหล่านี้ การเรียนรู้ทักษะชีวิตก็จะดีขึ้นตามไปด้วย

เช่นเดียวกันกับเป้าหมาย ถ้าหากว่าระบบการศึกษาของเรายังเป็นระบบที่เสมือนส่งเสริมในแง่ของการแข่งขันเพื่อเอาชนะ และมีลักษณะของการแก่งแย่งตลอดเวลา นั่นก็จะเป็นอีกปัญหาหนึ่งซึ่งสร้างแรงกดดันให้แก่เด็กและเยาวชน แต่ถ้าเราสามารถขับเคลื่อนนโยบายเรื่องการพัฒนาคน พัฒนาการศึกษารการเรียนรู้ ให้มองเห็นว่าที่จริงแล้วคนทุกคนมีศักดิ์ศรี คนทุกคนควรจะมีที่ยืน คนทุกคนสามารถพัฒนาสิ่งที่เป็นทักษะความถนัด ความชอบของตัวเองได้ ทั้งหมดนั้นจะช่วยเพิ่มความมั่นใจในคุณค่าความเป็นตัวของตัวเองและเยาวชน และจะเป็นการลดปัญหาต่างๆ ลงไปด้วย

ผมอยากให้อำลั้งใจและความหวังกับทุกท่านซึ่งได้มีส่วนร่วมทำงานที่เป็นประโยชน์นี้ ผมมีโอกาสพบปะกับเด็กนักเรียนในระดับประถม มัธยม และในสถาบันอุดมศึกษา ผมมองเห็นว่าเด็กปัจจุบันมีความสามารถและมีความกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้น เมื่อใดก็ตามที่เรากระตุ้นให้เขามาสนใจ หรือ

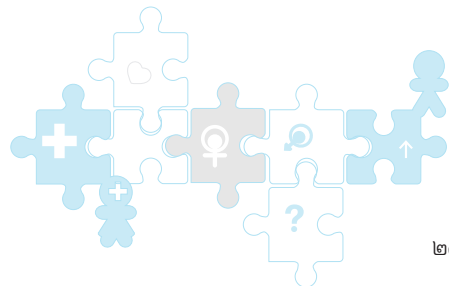

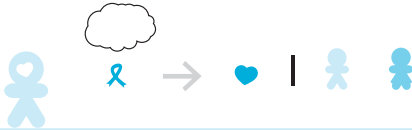

ทำสิ่งที่ดีสิ่งที่สร้างสรรค์ มันไม่ใช่เรื่องยากเลยที่จะทำให้เขามีความรู้สึกตื่น
เต้นว่าจะได้มีส่วนร่วมทำสิ่งเหล่านี้ แม้กระทั่งเรื่องการเมือง

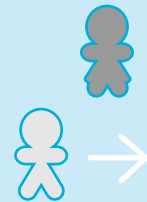
หลายโรงเรียน หลายสถาบัน หลังจากผมไปเยี่ยมเยียนมา จะมี
จดหมายหรืออีเมลตามกลับมาจากเด็กนักเรียนว่า เขาไม่ค่อยได้มีโอกาสรับรู้
เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสังคมหรือส่วนรวม แต่เมื่อได้พบนักการเมืองที่มา
กระตุ้นให้เขาสนใจ เขาก็อยากรู้ว่าเขาจะทำอะไรได้บ้าง เพราะฉะนั้น ผมยังมี
ความมั่นใจว่า ในที่สุด พื้นฐานที่ดีของเด็กและเยาวชนคือความบริสุทธิ์
และการสร้างสรรค์ ถ้ามองเขาในแง่บวก เชื่อกันว่าเขามีศักยภาพที่จะรับรู้
กลั่นกรองข้อมูลตามสมควร และเชื่อมั่นว่าในที่สุดแล้ว หากได้รับการกระตุ้น
การชี้แนะโดยมีแบบอย่างที่ดี เขาจะไม่ใช่ว่าส่วนหนึ่งของปัญหา แต่เป็นส่วน
หนึ่งของคำตอบ และเป็นส่วนสำคัญที่จะร่วมสร้างอนาคตที่ดีต่อไป สุดท้าย
ทุกคนต้องร่วมกันกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนหรือแม้กระทั่งคนไทยทุกคนได้
คิดตลอดเวลาว่าไม่มีใครใช้ชีวิตอยู่ตามลำพัง เราล้วนเป็นส่วนหนึ่งของ
สถาบัน ขององค์กร ของชุมชน การจะมีชีวิตที่ดีมีคุณค่า ไม่เพียงแต่มอง
เฉพาะตัวเราเองและความเจริญก้าวหน้าของตัวเรา แต่ต้องมองความสัมพันธ์
ของตัวเรากับคนอื่น และการช่วยหรือร่วมมือกับคนอื่นในการสร้างสิ่งดีๆ
ที่เราเรียกว่า เป็นสภาวะแวดล้อมหรือสังคม

ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดได้ก็ด้วยบรรยากาศของการมีสิทธิเสรีภาพ ความ
โปร่งใส ความตรงไปตรงมา และเจตนาที่แน่วแน่ของฝ่ายการเมืองและ
ฝ่ายนโยบายที่จะเผชิญปัญหาและทำงานอย่างเป็นระบบนั่นเอง

ถ้าเราอยากให้การศึกษเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเพื่อนำ
 ไปสู่กระบวนการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้อย่าง
 แท้จริง เราก็ไม่อาจแยกการให้ทักษะชีวิตออกจาก
 ระบบการศึกษา ฉะนั้น เรื่องของครอบครัว บทบาท
 หญิงชายและความสัมพันธ์จึงเป็นเรื่องสำคัญมาก
 ถ้าไม่เริ่มจากตรงนั้น มาจับเฉพาะเรื่องเพศศึกษา
 ระดับมัธยม ในวัยที่เขาเป็นวัยรุ่นแล้ว ก็อาจสาย
 เกินไป เพราะมีหลายอย่างในสังคมที่เป็นตัวหล่อ
 หลอมกรอบความคิดหรือทัศนคติทางเพศโดยไม่รู้ตัว

เยาวชนไม่มีปัญหา แต่อยากมีโอกาส*

ภาวนา เทวียนระวี
องค์การแพช

‘วัยรุ่นไทยสุดเหลวแหลก มั่วเซ็กซ์บนรถเมล์’

‘โจไทยสุดฉาว ชายตัวมั่วยา’

‘โรคติดเซ็กซ์ลามวัยโจ๋ ศธ.คุมพลอดรัก’

‘ครูหยุดแฉเซ็กซ์โจ๋ ลามเข้าห้องเรียน เนะเปิดวิชาปฏิเสธวิทยา’

เห็นพาดหัวหนังสือพิมพ์เหล่านี้ ชวนให้สงสัยว่า จริงหรือที่วัยรุ่นไทยนี้เลวร้ายขนาดนี้ หรือว่าที่จริงก็เลวร้ายพอๆ กับสมัย ๒๐-๓๐ ปีก่อน เพียงแค่รูปแบบของความไม่เหมาะสมนั้นเปลี่ยนไปจากสมัยวัยรุ่นของผู้ใหญ่ตอนนี้ เปลี่ยนมากจนทำใจไม่ไหว รับไม่ได้ เลยคิดเอาว่าวัยรุ่นสมัยนี้เลวร้ายจนกลายเป็นวิกฤติของยุคสมัย

เป็นไปได้ไหมว่า อารมณ์รักใคร่ หรือหาว แรงขับทางเพศในวัยรุ่นเมื่อสามสิบปีก่อนก็อาจไม่น้อยหน้าวัยรุ่นสมัยนี้

ยุคที่สังคมเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น คนมากขึ้น และที่อยู่อาศัยใกล้ชิดกันมากขึ้น การสื่อสารดีขึ้น ได้รู้ ได้เห็นเรื่องเพศเร็วขึ้น เข้าถึงสิ่งเร้าอารมณ์เพศได้ง่ายกว่า แคมโอบอกาสพบปะอยู่ร่วมกับคนต่างเพศ ก็มีมากกว่าตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป

*ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสาร สังวาสสาระ ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๔ ประจำเดือนตุลาคม ๒๕๔๗

ที่สำคัญ คำสอน กติกา หรือสัญญาทางสังคมก็ออกจะน่าลัษสนสำหรับวัยรุ่น เช่น ผู้ใหญ่บอกไม่ควรทำ แต่ผู้ใหญ่ก็ทำ ในทีวี ในสื่อก็มีให้ดู และผู้ใหญ่ก็ชอบดู ชอบอ่าน หรือเรื่องนี้ผู้ชายทำได้ แต่พอผู้หญิงทำก็โดนประจานยับเยิน แล้วทำไมคนชาย (ที่มักเป็นวัยรุ่น) โดนด่า แต่คนชื้อ (ที่มักเป็นผู้ใหญ่) ไม่ยกโดนพาดหัวข่าว

เพราะฉะนั้น ‘ข้อห้าม’ ทั้งหลายที่บรรดาผู้ใหญ่พยายามบอกวัยรุ่นวัยรุ่นฟังแล้วก็เหมือนว่า จะเป็น ‘ข้ออ้าง’ ของผู้ใหญ่ที่จะควบคุมเด็กให้ได้ตามใจผู้ใหญ่มากกว่า เพราะไม่เห็นว่าเป็นมาตรฐานเดียวกัน แถมยังไม่มีคำอธิบายให้เข้าใจว่า การไปใกล้ชิด กอดจูบ มีเพศสัมพันธ์กันมันไม่ดียังไงทำไมผู้ใหญ่ทำได้ ตอนหนูทำ หนูก็ว่ามันดี ทำไมถึงว่าไม่ดี อารมณ์ชู้ซ่าที่มีที่อยากไปพัวพันกับคนที่เรา ‘ปิ้ง’ ผิดตรงไหน

คำห้ามเหล่านี้ขาดคำอธิบายที่ทำให้เข้าใจหรือคล้อยตามได้ว่า ทำไมวัยรุ่นไม่ควรแสดงความรู้สึกเรื่องเพศ ส่วนเหตุผลที่ว่า ‘ไม่เหมาะสม’ เพราะยังไม่ถึงวัยอันควร ฟังดูเหมือนปิดบังอำพราง บังคับยังงี้ก็ไม่รู้ แล้วสิ่งที่หนูคิด หนูกำลังรู้สึกอยู่ จะให้จัดการยังไง ถ้าไม่ทำบนรถเมล์ แล้วทำที่ไหนได้บ้างละ

เอาเถอะ สมมติว่าเรามั่นใจว่าวัยรุ่นสมัยนี้ยอดแ่ย่จริงๆ มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์หลายอย่างที่ดองแ่ไข และเราต้องการให้วัยรุ่นสมัยนี้ รู้จักคิด รู้จักยับยั้งชั่งใจทางเพศ ส่วนที่ว่า จะแบบไหน แ่ไหน รับผิดชอบ ใครควรจะเป็นคนกำหนดกฎเกณฑ์กติกา เอาไว้คุยกันวันหลัง ก็เลยมีข้อเสนอชวนผู้ใหญ่พิจารณาแนวทางที่ใช่ๆ กันในการแก้ปัญหารวัยรุ่น

เช่น ต้องให้เด็กแต่งเครื่องแบบให้เหมือนกันให้หมด เพื่อป้องกันการตีกัน หรือติดสติ๊กเกอร์บนรถเมล์ว่า ‘หญิงไทยต้องรักษาวลสงวนตัว’ พบเห็น

เด็กมีพฤติกรรมซู้สาว ให้แฉ่งที่นั่น ที่นี่ รวมไปถึงออกกฎกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้เกิดการจัดระเบียบเยาวชนเป็นระยะๆ และอื่นๆ มากมาย

ลองมาฟังความคิดอีกแบบหนึ่ง ซึ่งหากใครคิดว่าสุดโต่งตรงกันข้าม ไม่ต้องเห็นคล้อยตามก็ได้ แต่ลองเปิดใจพิจารณาดู เพราะแนวที่ว่านี้มาจาก บทเรียนการพัฒนาเยาวชนในประเทศอื่น แม้ว่าจะเป็นประเทศที่เราเห็นว่า เป็นต้นแบบที่นำวัฒนธรรมอันไม่พึงปรารถนามาสู่สังคมไทย แต่ก็ต้องถือเป็น แหล่งความรู้ทางการศึกษา และผลิตนักรับการศึกษาของไทยมากมาย และที่สำคัญแนวคิดที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังให้หมั่นไส้นี้ เป็นผลพวงของการค้นคว้า วิจัย ไม่ใช่นึกคิดเอาตามกรอบอุดมคติที่บอกต่อกันมา

แนวคิดที่ว่านี้ ขออนุญาตแปลเองแบบตัวนๆ ว่าคือ การพัฒนาที่ เน้นด้านบวกของเยาวชน หรือ Positive Youth Development^๑ ซึ่งเป็น กรอบแนวคิดที่เป็นที่ถกเถียงในสหรัฐอเมริกาในระยาะ ๒๐ ปีมานี้

นักคิดในค่าย Positive Youth Development นี้เป็นผลพวงจาก ความพยายามในช่วง ๓๐ ปีก่อน ซึ่งเป็นช่วงที่สหรัฐอเมริกาเผชิญอัตราการ เกิดอาชญากรรม และปัญหาสังคมของวัยรุ่นค่อนข้างสูง จนเกิดการ เรียกร้องให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายการแก้ไขปัญหายุวรุ่นอย่างจริงจัง และมีการจัดสรรงบประมาณจำนวนมากให้ดำเนินการ จึงเกิดโครงการวิจัย ขนาดใหญ่ต่างๆ ที่ว่าด้วยการพัฒนาเยาวชน เพื่อค้นหาปัจจัยร่วม และบท เรียนว่าอะไรคือตัวกำหนด หรือทำนายผลสำเร็จของการบ่มเพาะให้เกิด เยาวชนที่พึงปรารถนาในสังคม

ผลของการดำเนินการดังกล่าวทำให้เกิดการพลิกผันเชิงแนวคิด ไปจนถึงนโยบายในการพัฒนาเยาวชนที่สำคัญ และทำให้นักคิด นักปฏิบัติ ของค่าย Positive Youth Development มีกองเชียร์มากขึ้นเรื่อยๆ

^๑ Pittman 1991, Pittman and Irby 1996, Pittman et al.2000.

งานวิจัยที่ว่า^๒ ทำการประมวล ประเมิน ติดตาม สกัคบทเรียนจาก โครงการเยาวชนขนาดใหญ่ ๒๕ โครงการ ที่ได้รับการยอมรับว่าเกิดผลเชิงบวกในการพัฒนาเยาวชน โดยดูผลจากการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาของตัวเยาวชน อาทิ ทักษะในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น การเลือกคบเพื่อน และหาคนปรึกษาที่เข้าใจ ความสามารถในการควบคุมตนเองได้ มีวินัย พึ่งตัวเองได้ แก้ปัญหาได้ดี คิดวิเคราะห์ได้ดี เห็นคุณค่า และมีความตั้งใจ และเกิดทักษะในการเรียนรู้ และลดพฤติกรรมที่เป็นผลร้ายต่อสุขภาพ

เมื่อลองสกัดว่ามีกลยุทธ์ใดบ้างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกดังกล่าว ก็พบว่า ได้แก่

- ✕ การส่งเสริม หรือฝึกความสามารถในด้านสังคม อารมณ์ พฤติกรรม การคิด วิเคราะห์ คุณธรรม การพึ่งพาตนเอง
- ✕ การได้รับการบอกเล่า ตักเตือน ชูใจจากครอบครัว ชุมชนถึง พฤติกรรมที่พึงปรารถนา
- ✕ การมีความผูกพันกับผู้ใหญ่ที่เคารพ และไว้วางใจในชีวิต และมีเพื่อน รุ่นน้อง รุ่นพี่ที่ผูกพัน
- ✕ การได้รับโอกาสและความยอมรับจากบุคคล ชุมชนแวดล้อม
- ✕ การเข้าถึงบริการ และระบบสนับสนุนที่เอื้อต่อการพัฒนาเยาวชน

นอกจากนั้นยังพบว่า โครงการที่ประสบความสำเร็จต้องมีระยะเวลายาวนานพอควร และดำเนินการโดยอาศัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชุมชน

^๒ Positive Youth Development in the United States: Research Findings on Evaluations of Positive Youth Development Programs: Richard F. Catalano, M. Lisa Berglund, Jeanne A. M. Ryan, Heather S. Lonczak, and J. David Hawkins, University of Washington <http://www.journals.apa.org/prevention/volume5/pre0050015a.html>

แนวคิดในการพัฒนาโดยเน้นด้านบวกของเยาวชน ได้รับการตอบรับให้เป็นทางเลือก ทวนกระแสแนวคิดหลักที่มักมองว่าการพัฒนาเยาวชนคือการลดทอนข้อบกพร่องของเยาวชน ('deficit model' of risk reduction) และเน้น 'การแก้ปัญหา' ให้กับเยาวชน อันเป็นผลจากการวิเคราะห์ด้วยทัศนะที่เห็นว่าเยาวชนเป็น 'ปัญหา' ที่ต้องการ 'แก้ไข' (ซึ่งเป็นผลพวงของพวกนักทฤษฎีด้านจิตวิเคราะห์ทั้งหลาย)

ขณะที่ค่ายการพัฒนาโดยเน้นด้านบวกของเยาวชน กลับมองอีกมุมหนึ่งว่า ต้องส่งเสริมศักยภาพของเยาวชน (competence-enhancement model) ให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ไม่ได้มุ่งลดทอน หรือป้องกันเยาวชนจากปัจจัยเสี่ยง แต่สร้างความสามารถในการปรับตัว ด้านทานมีภูมิคุ้มกันทั้งทางกายภาพ และจิตวิทยา และจิตวิญญาณ (ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด หรือแม้ไม่นับถือศาสนาใด) ไปพร้อมกัน

นักการศึกษา นักพัฒนาในค่ายนี้เน้นแนวคิดที่ว่า เยาวชนเป็นทรัพยากร เป็นตัวช่วยที่สำคัญของการพัฒนาสังคม จึงต้องให้บทบาททรัพยากร และความเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งก็คือปัญหาที่ทุกฝ่ายมีส่วนในสาเหตุ และเป็นส่วนหนึ่งของคำตอบร่วมกัน (ไม่ใช่เยาวชนสร้างปัญหา ผู้ใหญ่แก้ไข)

จะเห็นว่านักคิด นักปฏิบัติค่ายนี้ไม่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาในเชิงป้องกัน ป้องปราม เช่น ห้ามเยาวชนออกจากบ้านยามวิกาล สกัดกั้นอินเทอร์เน็ต เช่น เซอร์เว็บไซต์ ห้ามแต่งตัวเปิดเผย ห้ามไว้ผมแบบนั้นแบบนี้ หรือสร้างกตีกาสาฬพัถในการปกป้องเยาวชน เพื่อให้เป็นพลเมืองดี

แต่ค่ายนี้เขาสับสนุนการมีส่วนร่วม และการแสดงออกของเยาวชนในการแก้ไขปัญหา แม้ว่าสิ่งที่เยาวชนคิดอาจจะไม่สอดคล้องกับความคิด ความเห็น ความเชื่อที่ผู้ใหญ่มีอยู่ トラบใดที่ไม่ละเมิดกตีกาพื้นฐาน

ในการเป็นพลเมืองที่ดี ส่งเสริมเสรีภาพ คุณธรรม และความรับผิดชอบ โดยให้ทางเลือก และเคารพสิทธิในการเลือก และตัดสินใจของเยาวชน

นักคิดในค่ายนี้ ผลักดันการมีนโยบายให้เกิดการส่งเสริมโอกาสทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการพัฒนาทางจิตวิญญาณของเยาวชน^๓ ส่งเสริมให้เยาวชนเป็นนักกิจกรรมสังคมและผู้นำ แม้กระทั่งเป็นผู้นำทางการเมือง

และยังเชื่อว่า แม้สื่อจะมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของเยาวชน แต่เยาวชนสามารถจะเป็นอิสระในการเลือกรับ และปรับมาสร้างอัตลักษณ์ของตน ตราบเท่าที่เยาวชนยังมีอิทธิพลต่อสื่อในฐานะผู้บริโภคที่มีอำนาจซื้อ และมีพื้นที่ในการใช้สื่อได้เท่าเทียมกับกลุ่มผลประโยชน์อื่นในสังคม

นักคิดค่ายนี้เชื่อว่า การพัฒนาเยาวชนให้เกิดผู้นำของการเป็นพลเมืองดี ต้องมาจากความเชื่อมั่นในศักยภาพ ให้อิสระภาพ และการสร้างโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้ โดยการเป็นสมาชิกที่มีสถานภาพเท่าเทียม มีส่วนได้ส่วนเสียในความตึงเครียดหรือเลวร้ายของสังคมได้เช่นกัน เยาวชนจึงจะสามารถเข้าใจ เห็นคุณค่าของการร่วมรับผิดชอบ และสร้างสรรค์สังคมที่เขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นเจ้าของ ไม่แปลกแยก โดดเดี่ยว

อ่านถึงตรงนี้ ลองย้อนนึกถึงแนวคิดในการจัดการ ‘แก้ไขปัญหาเยาวชน’ ที่บ้านเรากำลังพยายามกันอย่างขะมักเขม้น โดยเฉพาะวิธีคิด วิธีวิเคราะห์ของเราต่อกรณีการใช้ชีวิตทางเพศของเยาวชน ก็ออกจะน่าหวั่นใจไม่น้อย นึกดูว่าอีกสัก ๒๐-๓๐ ปีข้างหน้า ตอนที่เราต้องฝากชีวิตบั้นปลายไว้กับผู้นำชุมชน ผู้นำทางสังคม ผู้บริหาร ผู้ให้บริการต่างๆ ของเราที่ตอนนี้ เป็นเยาวชนที่กำลังได้รับการดูแล ‘แก้ไข’ ให้เป็นเยาวชนที่ดี ผู้นำเหล่านี้จะจัดการกับชีวิตแก่ๆ ของเราอย่างไรหนอ

^๓ Positive Youth Development Working Group. The Adolescent Search for Purpose: The Roles of Moral, Civic and Spiritual Development A Pre-Conference at the Society for Research on Adolescence Ninth Biennial Meeting New Orleans April 11, 2002

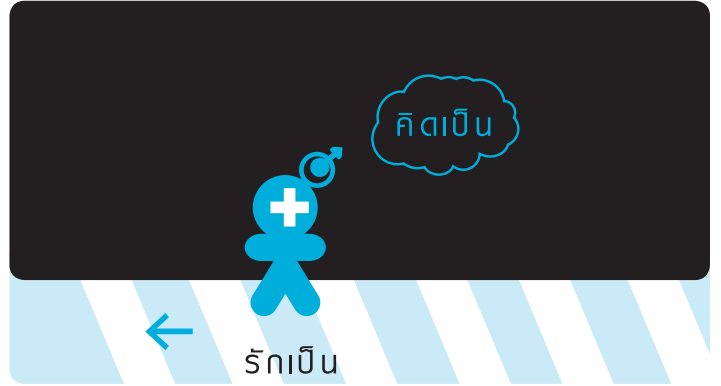

กลัวเหลือเกินว่า จะถูกจัดระเบียบให้เป็นคนแก่ที่ดี ‘ตามแบบฉบับ’
 อย่าได้แสดงออกถึงความปรารถนาใดๆ เพราะพ้นจากวัยอันควรไปแล้ว
 และควรอยู่ให้เป็นที่ เป็นที่ เป็นทาง อย่าล้ำเส้น อย่าเรียกร้องใดๆ
 ในที่สุดก็คงได้ตายอย่างงดงามตามกรอบประเพณี

การพัฒนาเยาวชนให้เกิดสำนึกของการเป็นพลเมือง
 ดี ต้องมาจากความเชื่อมั่นในศักยภาพ ให้อิสรภาพ
 และการสร้างโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้ โดยการเป็น
 สมาชิกที่มีสถานภาพเท่าเทียม มีส่วนได้ส่วนเสียใน
 ความดีงามหรือเลวร้ายของสังคมได้เช่นกัน เยาวชน
 จึงจะสามารถเข้าใจ เห็นคุณค่าของการร่วมรับผิดชอบ
 และสร้างสรรค์สังคมที่เขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง
 ของการเป็นเจ้าของ ไม่แปลกแยก โดดเดี่ยว

เลือกได้

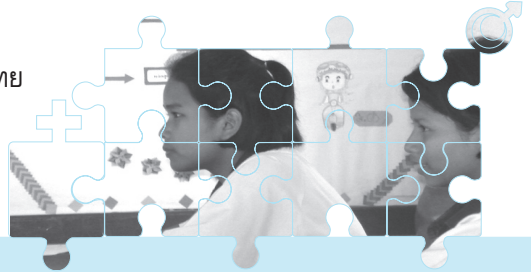

เพศวิถีของวัยรุ่นในวันที่โลกหมุนเปลี่ยน*

กิตติพันธ์ ก้นจิ้นะ

เครือข่ายเยาวชนชนด้านเอดส์ ประเทศไทย

โลกเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ ความสัมพันธ์ทางเพศของมนุษย์มีหลากหลายรูปแบบมากขึ้น

สังคมภาคเหนือสมัยก่อน การจีบสาวของคนล้านนาจะใช้ “การคำว” (คล้ายลำตัดของภาคกลาง) ตอบโต้กันไปมา การจีบกันต้องให้เกียรติผู้หญิงเป็นคนเลือกคู่ หรือหากจะแต่งงานก็ต้องมีการ “ใส่ผี” (เงินสินสอดจากฝ่ายชายเพื่อบอกกับผีปู่ย่าของฝ่ายหญิงให้ทราบว่าจะคบกันแบบสามีภรรยา)

ขณะที่เรื่องเพศในปัจจุบันมีความแตกต่างออกไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความสัมพันธ์ทางเพศมีความแปลกใหม่ทั้งรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลายขึ้น อาทิ รักเดียวใจเดียว รักนวลสงวนตัว รักเพศเดียวกัน รักต่างเพศ มีเช็क्सทางโทรศัพท์ เช็क्सทางอินเทอร์เน็ต นิยมใช้อารมณ์ที่รุนแรง (ชาดิสต์) มีเช็क्सโดยไม่สอดใส่ ช่วยเหลือตัวเอง จับมือรักนอกสมรส คบหากันโดยไม่แต่งงาน หรือหากเกี่ยวกับวัยรุ่นก็อาจมีการฝังมุก ใส่แสบ้า และอื่นๆ

ในที่ประชุมแห่งหนึ่ง ผู้เข้าร่วมประชุมเล่าว่า เขาเคยมีเช็क्सทางอินเทอร์เน็ตกับคนที่ไม่เคยพบหน้ามาก่อน ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมคนอื่นส่ายหน้า มองอย่างสงสัย และแสดงออกทางสายตาว่า “รับไม่ได้”

*ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสาร สังวาสสาระ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๙ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๐

ทำไมจึงเกิดอาการรับไม่ได้?

มีคำอธิบายจากผู้ที่รู้จักคนหนึ่งว่า รูปแบบเซ็กส์ที่ได้รับการยอมรับจากสังคมคือ หนึ่ง ต้องเป็นเซ็กส์ระหว่างชายและหญิง สอง ต้องเป็นเซ็กส์ที่เกิดจากการแต่งงาน สาม ต้องเป็นเซ็กส์ที่เกิดจากความโรแมนติก เป็นต้น (ผมขอเสริมว่า และ สี่ ต้องเป็นเซ็กส์ของผู้ใหญ่เท่านั้น)

ดังนั้น หากใครบอกว่ามีเซ็กส์กับคนเพศเดียวกัน หรือมีก่อนแต่งงาน หรือมีแบบไม่โรแมนติก หรือเป็นเซ็กส์ของวัยรุ่น หรือมีกับคนที่ไม่ได้รู้จักกันเลยผ่านทางอินเทอร์เน็ต จึงเป็นที่มาของเวเวตาสงสัย และส่ายหน้าให้พฤติกรรมที่ว่ามานี้

อย่างไรก็ตาม แม้เพศวิถีในปัจจุบันจะมีหลายรูปแบบ แต่ไม่ได้เป็นแค่เรื่องเซ็กส์โดดๆ เพราะการที่คนๆ หนึ่งจะมีความสัมพันธ์อย่างไร กับใคร ใข่ว่ารู้งู จะทำได้บัดเดี๋ยวนี้ หากยังต้องคำนึงถึงเงื่อนไข สภาพแวดล้อม และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นตามมาหลังจากทำแบบนั้นด้วย

ทั้งนี้ เมื่อเราย้อนมองดูปรากฏการณ์ทางเพศของวัยรุ่น หากผู้ใหญ่มองว่าวัยรุ่นสมัยนี้มีเซ็กส์เมื่ออายุน้อย มีคู่มาก หรือมีรูปแบบที่ต่างกันออกไป ผู้ใหญ่ก็ต้องคำนึงด้วยว่าเซ็กส์และความสัมพันธ์ทางเพศนั้นมีเงื่อนไขต่างๆ เป็นตัวกำหนดเช่นกัน ไม่ใช่จะมอดดลินว่าเด็กเป็นปัญหา หรือตีตราว่า เด็กมีเซ็กส์ก่อนวัยอันควร

เพราะการกล่าวแบบนี้ อาจทำให้วัยรุ่นบางคนมองว่าตัวเองไม่มีคุณค่า ไม่อยากเชื่อฟังผู้ใหญ่ หรืออาจแสวงหาความรักและความรู้เรื่องเพศที่ผิดๆ จากที่อื่น ซึ่งไม่ใช่จากพ่อ แม่ หรือครู ส่งผลทางอ้อมที่ทำให้เขามีความรู้ไม่รอบด้าน จนนำไปสู่เซ็กส์ที่ไม่ได้ป้องกัน

เป็นไปได้ไหมว่า ถ้าผู้ใหญ่ยังหวังใข่วัยรุ่น และไม่อยากให้เกิดช่องว่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ก็อาจต้องยอมรับและเข้าใจต่อเพศวิถีของวัยรุ่นที่เป็นอยู่ และในรูปแบบที่แปลกใหม่และแตกต่างกว่าเดิมในอนาคตข้างหน้า

แล้วมาร่วมกันคิดหาวิธีการ ‘ที่เป็นมิตร’ ที่ผู้ใหญ่จะสื่อสารเรื่องเพศกับวัยรุ่น เพื่อให้วัยรุ่นมีคุณภาพชีวิตที่ปลอดภัยและรับผิดชอบท่ามกลางสังคมโลกที่หมุนไปอย่างรวดเร็ว และไร้ทิศทาง

หากผู้ใหญ่มองว่าวัยรุ่นสมัยนี้มีเช็กส์เมื่ออายุน้อย มีคู่มาก หรือมีรูปแบบที่ต่างกันออกไป ผู้ใหญ่ก็ต้องคำนึงด้วยว่า เช็กส์และความสัมพันธ์ทางเพศนั้นมีเงื่อนไขต่างๆ เป็นตัวกำหนดเช่นกัน ไม่ใช่จะมาตัดสินว่าเด็กเป็นปัญหา หรือดีตราว่า เด็กมีเช็กส์ก่อนวัยอันควร

คิดเป็น

← รักเป็น

เลือกได้

ปลอดภัย

รับพิชชอบ

การพัฒนาเยาวชน กับการเรียนรู้ เรื่องเพศ เรื่องชีวิต*

ธวัชชัย ไทยเขียว, สุรินทร์ รณเกียรติ,
ทิวา ณ นคร, ลีริลักษณ์ อังกุลพิริยะ

เรื่องเพศในสังคมของเยาวชน เกิดจากการเรียนรู้ ด้วยความลับสน หรือเป็นเพียงความกังวลของผู้ใหญ่

“งานสร้างเยาวชนเป็นงานสร้างชาติ ไม่ใช่งานที่ธรรมดา ใครที่ทำงานด้านเยาวชน นอกจากได้งานแล้ว ยังได้บุญด้วย เพราะคนรุ่นถัดไปจะเป็นคนที่ดูแลสังคมและประเทศแทนเรา ถ้าเราดูแลพวกเขาไม่ดี ระยะเวลาที่เหลืออยู่ของเขาจะสามารถพัฒนาประเทศชาติและสังคม หรือทำลายประเทศชาติได้เท่าๆ กัน” ธวัชชัย ไทยเขียว รองอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กล่าวถึงความจำเป็นของการพัฒนาเยาวชนเมื่อมีการพูดถึงความสัมพันธ์ของการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้เรื่องเพศ เรื่องชีวิตในสังคมไทย ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าเมื่อไหร่ที่สังคมพูดถึงเรื่องเพศและมีคำว่าเยาวชนอยู่ด้วย มักผูกโยงสองคำนี้เข้าด้วยกันโดยใช้คำว่า “มีปัญหา”

*เรียบเรียงจากเวทีการอภิปรายในงานประชุมวิชาการ “เพศศึกษาเพื่อเยาวชน” ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ ณ โรงแรมแอมบาสเตอร์ กรุงเทพฯ

ในประเด็นดังกล่าว **สุรินทร์ รณเกียรติ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์** วิเคราะห์ถึงความกังวลเมื่อพูดถึงเรื่องเพศกับเยาวชนของคนในสังคมว่า

“เรายังสับสนกับการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา เพราะไม่ใช่เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์เท่านั้น แต่เพศศึกษามีความซับซ้อนเกี่ยวข้องกับอีกหลายเรื่อง เช่น ความรับผิดชอบอีกหลายอย่างที่ตามมา เรื่องเพศเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ดังนั้น ผมจึงยินดีที่เราพูดเรื่องชีวิตกันด้วย ไม่ใช่พูดแต่เรื่องเพศอย่างเดียว การที่เด็กติดเพศ เป็นเพราะเด็กต้องการแสวงหาอะไรบางอย่าง เพียงแต่พวกเขาแสวงหาด้วยวิธีที่เข้าใจว่าจะเป็นการชดเชย แต่ในความเป็นจริงกลับไม่ใช่สถานการณ์เรื่องเพศของเยาวชนในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า เด็กอยู่ในสภาพโดดเดี่ยว ขาดความเข้าใจ เพราะเรื่องเพศเป็นเรื่องความขัดแย้งในจิตใจของมนุษย์ เมื่อเกิดความต้องการแล้ว เราจึงกังวลถึงความถูก ผิด หากสังคมใดมีความเข้มงวดมาก ก็จะมีการบิดเบือน เกิดการเรียนรู้ผิดๆ เสมอ นอกจากนั้น เรื่องเพศยังเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และเป็นที่รวมของปัญหาเมื่อหาทางออกไม่ได้ เราก็มักใช้การหาทางออกทางเพศ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เรียนรู้กันยาก เราไม่รู้จะพูดกับใคร สิ่งที่เยาวชนต้องเผชิญคือ การเปลี่ยนแปลง ซึ่งก็ขาดการเรียนรู้อย่างถูกต้อง

“ปัจจุบัน เรามีสิ่งเร้ามากมาย ซึ่งโดยธรรมชาติของเด็กก็มีแรงขับในตนเองอยู่แล้ว สิ่งเร้าต่างๆ ทุกวันนี้ล้วนแต่เอาเรื่องเพศเป็นตัวดึงดูด เยาวชนจึงตกอยู่ภายใต้กระแสที่น่าสนใจ ผู้ใหญ่มองความยั่วเย้าของสื่อที่ออกมาในทุกรูปแบบแทบไม่ได้ แล้วเยาวชนจะทนได้อย่างไร สาเหตุที่เยาวชนส่วนใหญ่ล้วนเรียนรู้เรื่องเพศด้วยตนเองผ่านจากสื่อต่างๆ และจากเพื่อน เพราะเป็นเรื่องของการอยากลอง อยากรู้ จึงยากที่จะห้ามเยาวชนไม่ให้แสวงหา เพราะเรื่องเพศเป็นเรื่องของความตื่นเต้น แต่เยาวชนก็ยัง

อ่อนแอเกินกว่าจะเผชิญกับอารมณ์ของตนเองที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะยังไม่
ได้ถูกสอนให้มีความเข้าใจ แต่กลับได้รับการปฏิบัติอย่างผิด พอเกิด
ความเครียด ความเหงา ไร้ค่า ก็หาทางออกทางเพศ จึงมีเยาวชนที่กลายเป็น
เหยื่อทางเพศโดยที่ผู้ใหญ่ต้องรับผิดชอบอยู่มากมาย

“เยาวชนของเรามีประสบการณ์ทางเพศหลากหลายและเร็วขึ้น
เพราะมีสิ่งเร้าจากสื่อนั่นเอง พฤติกรรมทางเพศเปลี่ยนไป ผู้หญิงเป็นฝ่าย
เสนอมากขึ้น และกล้าในทางที่ไม่เกิดคุณค่ากับตนเอง แต่ก็มีอีกจำนวนมาก
ที่ไม่รู้ประสีประสาแม้จะเรียนถึงระดับอุดมศึกษาแล้ว ก็ไม่สามารถวางตัวกับ
เพื่อนเพศตรงข้ามได้ถูกต้อง ไม่รู้ว่าจะตอบรับหรือปฏิเสธอย่างไร ยังมี
เยาวชนจำนวนมากสับสนระหว่างความรักกับเรื่องเพศ”

สิริลักษณ์ อังกุลพิริยะ ผู้มีประสบการณ์กับการทำงานใกล้ชิดกับ
เยาวชนในฐานะ **เจ้าหน้าที่โครงการวัยรุ่นป้องกันเอชไอวี เครือข่ายเยาวชน
ภาคเหนือตอนบน** ร่วมวิเคราะห์ถึงสาเหตุหนึ่งที่เกิดการรับรู้เช่นนี้ว่า

“เพราะเยาวชนส่วนใหญ่เรียนรู้เรื่องเหล่านี้มาด้วยตนเอง จากคำ
บอกเล่าของเพื่อนๆ ซึ่งสำหรับพวกเขาแล้วคือการให้คำปรึกษาในกลุ่มเดียว
กัน มีการลองผิด ลองถูก แต่ก็เชื่อว่ามาจากกลุ่มเพื่อนทั้งหมด มีบางส่วนที่
เขาได้เรียนรู้จากคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ แล้วเกิดปัญหาขึ้น เพราะเขาเริ่ม
สับสน สิ่งที่ได้เรียนรู้จากเพื่อน และสิ่งที่ผู้ใหญ่สั่งสอนมานั้น ขัดแย้งกัน
ไปด้วยกันไม่ได้ เยาวชนจึงเกิดคำถามว่า แล้วควรจะทำอย่างไรดี เช่น
ผู้ใหญ่มักบอกเสมอว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เด็กไม่ควรรู้ เช็กล์เป็น
เรื่องไม่ดี อย่าเพิ่งเรียนรู้ แต่เมื่อเด็กไปเรียนรู้ด้วยตนเองกลับกลาย
ตรงกันข้าม เพราะเขามีความสุขระหว่างมีเพศสัมพันธ์ จึงทำให้เด็กสับสนว่า
ที่ผู้ใหญ่บอกว่าเรื่องเพศไม่ดี แต่ทำไมทำแล้วมีความสุข จึงขัดแย้งกันตั้งแต่
ต้นแล้ว นี่ยังไม่ต้องพูดถึงว่าสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นมีอะไรบ้าง และ

ขณะที่เพื่อนกว่าครึ่งห้องมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว แต่ผู้ใหญ่กลับบอกว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เด็กจึงเกิดคำถามว่า แล้วเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ได้อย่างไร

“หลังจากที่เกิดความสับสน สิ่งก็ตามมาก็คือ เด็กเกิดความไม่เชื่อถือในคำพูดของผู้ใหญ่อีกต่อไป จึงทำให้กลายเป็นปัญหา เป็นช่องว่างระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กที่จะทำการเรียนรู้เรื่องเพศกับชีวิตไปพร้อมกัน แต่ด้วยความหวังดี ผู้ใหญ่กลับประพาศอีกแบบหนึ่งเพราะถือว่าตนเองมีประสบการณ์มาก่อน แต่เด็กเกิดความไม่เชื่อใจผู้ใหญ่เสียแล้ว จึงทำให้เกิดปัญหามากมายตามมาอย่างที่เรารู้กันอยู่แล้ว”

มองมุมใหม่ ในเรื่องเพศกับเยาวชน

“เยาวชนกำลังเผชิญปัญหา ไม่ใช่เป็นปัญหา”

ในมุมมองของผู้ใหญ่ที่ต้องทำหน้าที่กำกับดูแลเยาวชนซึ่งถูกสังคมตัดสินว่ามีความประพฤติที่สร้างความกังวลให้สังคม **ทิวา ณ นคร ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก** กลับชี้ให้เห็นว่าการตั้งคำถามและมอง “เยาวชนเป็นปัญหา” นั้นกลับสร้างปัญหาให้เยาวชนมากยิ่งขึ้น

“สำหรับเยาวชนที่ลุกขึ้นมาท้อปรากฏการณ์ทางเพศซึ่งเราตีความกันไปว่า เบี่ยงเบน เลวร้าย นำหาวดกล้วนนั้น ล้วนแต่เป็นผลกระทบอันเกิดขึ้นจากกระบวนการกล่อมเกลา กระบวนการให้คุณค่า กระบวนการจัดการของพวกเราในฐานะผู้ใหญ่ทั้งสิ้น ดิฉันไม่เชื่อว่าเยาวชนทุกคนที่ลุกขึ้นมาทำอะไรที่เบี่ยงเบนดังที่กล่าวมานั้นจะทำด้วยเจตจำนงอันอิสระอย่างแท้จริง ไม่ใช่เช่นนั้นแน่นอน เด็กๆ เหล่านั้นล้วนสร้างปรากฏการณ์ขึ้นมาภายใต้

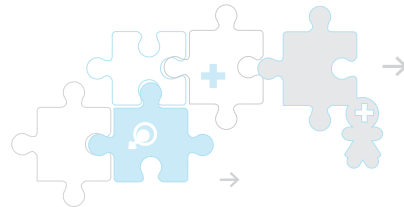

การจัดการของเราซึ่งส่งผลกระทบต่อพวกเขา และทำให้เกิดเป็นพลัง เกิดเป็นรูปแบบของพฤติกรรมขึ้นมา ถ้าผู้ใหญ่มองไปในสังคมแล้วรับไม่ได้กับ ปรากฏการณ์ของเยาวชน แล้วเราจะจัดการกับปรากฏการณ์ดังกล่าวอย่างไร นั่นคือคำถามที่เราควรกลับมาตั้งคำถามตนเองมากกว่าจะไปตั้งคำถามกับ เยาวชน การตีความเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นมึนยยะที่ลำค้ำญ เช่น อาจารย์ท่านหนึ่งกล่าวว่าเมื่อก่อนเคยมองว่า *เด็กมีปัญหา* แต่หลังจากที่ เปลี่ยนมุมมองใหม่เป็นว่า *เด็กกำลังเผชิญหน้ากับปัญหา* ทำให้สองคำนี้ มีนัยยะทางพฤติกรรมของผู้ใหญ่และการบริหารจัดการที่แตกต่างกันโดย ลิ่นเชิง

“เมื่อเราบอกว่าเด็กมีปัญหา การจัดการของเราก็ออกมาในรูปแบบ ของการควบคุม เป็นการจัดการเพื่อให้ปัญหานั้นหมดไป ซึ่งอาจจะเต็มไปด้วยการใช้อำนาจ คำตอบสำเร็จรูป การชี้แนะ หรืออะไรก็ตามในนามแห่ง ความรักและปรารถนาดี แต่เมื่อเราบอกว่า เด็กคนหนึ่งกำลังเผชิญปัญหา เรารู้อาจจะแบ่งปันความทุกข์และปัญหาของเด็กเหล่านั้นได้อย่างไร

“ความอ่อนโยนของสองประเด็นนี้ต่างกันมาก และเป็นสิ่งที่เยาวชน ของเรารอคอย ดังนั้น เราจึงต้องย้อนกลับมาดูที่การตีความ หรือการสร้าง วาทกรรมของเรา

“ถ้าเราตีความว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ ก็เท่ากับไม่มีพื้นที่ให้ เยาวชนของเราเลย ถ้าเราตีความว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องสปรก เราก็จะกีดกัน เด็กทั้งหมดไม่ให้เข้าใกล้ เรามาถึงจุดที่เราต้องเลือกตีความแล้ว”

สร้างวาทกรรมอย่างไร

ให้การเรียนรู้เรื่องเพศของเยาวชน

กลายเป็นการพัฒนาเยาวชน

“ถ้าเราคิดจะเปลี่ยนแปลง เราก็ต้องสร้างวาทกรรมใหม่ ไม่รับมรดกของใครทั้งสิ้น ความคิดใดๆ ที่เราคิดว่าอาจจะไม่เป็นคุณต่อการสร้างวาทกรรมของเรา เราก็อาจต้องทำทนายตนเองว่าจะทำอย่างไร และสิ่งสำคัญคือหากคิดจะเปลี่ยนแปลง เราต้องเข้าไปแตะต้องสิ่งที่เราไม่เคยคิดจะแตะต้องมาก่อน” นั่นคือข้อเสนอมานจากผู้อำนวยการบ้านกาญจนาภิเษก ผู้เปลี่ยนมุมมองของสถานพินิจสำหรับเยาวชนว่า บ้านกาญจนาภิเษกไม่ใช่คุก แต่เป็นบ้านทดแทนชั่วคราว

“ดิฉันอยากเริ่มจากประสบการณ์ของตนเองก่อน ตอนที่ได้รับมอบหมายให้มาทำหน้าที่ดูแลบ้านเยาวชนชายซึ่งถูกศาลสั่งให้เข้ามาอยู่ในพื้นที่ที่ถูกจำกัดอิสรภาพไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดๆ ก็ตาม ในความคิดของคนทั่วไป ย่อมมองว่าเด็กเหล่านี้คือเด็กไม่ดี เป็นเด็กที่ทำความผิด จึงจำเป็นต้องอยู่ในพื้นที่เช่นนี้ และไม่จำเป็นต้องมีการตรวจสอบการจัดการกับเด็กเหล่านี้ คล้ายเป็นฉันทานุมัติว่า “คุณจะทำอะไรก็ได้กับเด็กเหล่านี้” จึงเกิดการกระทำกับเด็กไม่ดีหลายอย่างโดยลืมนึกไปว่า แท้ที่จริง ยังมีอีกมุมหนึ่งของความคิดว่า การที่จับมนุษย์คนหนึ่งมาคุมขังไว้เพื่อจำกัดอิสรภาพนั้นเป็นการทำลายอัตลักษณ์ของเด็ก ถ้าเราเสี่ยงไปใช้วิธีอื่น แทนที่จะจำกัดอิสรภาพ เราอาจจะแก้ปัญหาเด็กได้มากกว่าที่เป็นอยู่ด้วยซ้ำไป ที่สำคัญคือ ช่วงเวลาของการจำกัดอิสรภาพ กับช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์คนหนึ่งนั้น บางครั้งไม่สอดคล้องกันเลย เด็กหนึ่งคนที่ถูกจำกัดอิสรภาพ ๓ เดือน เขาก็อาจเข้าถึงความรู้สึกที่เขาอยากเปลี่ยนแปลงตัวเองแล้ว เพราะเวลาแค่นั้นเพียงพอสำหรับเขาแล้ว แต่คำสั่งศาลกลับบอกว่า ต้องอยู่ในนี้ ๑ ปี เมื่อ

เป็นเช่นนี้ แสงสว่างแห่งความหวังของเด็กก็ดับมอดไปแล้ว อะไรก็ถูกกลับคืนมาไม่ได้ เพราะขึ้นอยู่กับศาลเท่านั้น

“นี่คือตัวอย่างหนึ่งของการทำทนายว่า ถ้าเราอยากเปลี่ยนแปลง เราต้องเขียนวาทกรรมใหม่ ดังนั้น บ้านกาญจนาภิเษกจึงเขียนวาทกรรมใหม่ ว่า “ที่นี่ไม่ใช่คุก” แม้ลูกหลานของเราจะถูกตัดสินด้วยคำพิพากษาของศาลก็ตาม เยาวชนเหล่านี้ไม่ใช่ นักโทษ ไม่ใช่อาชญากร เหมือนที่มีผู้กล่าวว่า ถ้าคุณยังไม่เคยลืมวันคืนแห่งความเป็นเด็ก คุณจะรู้ดีว่า ช่วงชีวิตแห่งการเป็นวัยรุ่น เป็นช่วงเวลาที่มีมนุษย์จัดการกับตัวเองยากที่สุด ปราบดา หยุน บอกว่า “สำหรับวัยรุ่น สังคมอนุญาตให้ผมเป็นได้อย่างเดียวเท่านั้นก็คือ คนมีปัญหา เพราะผมเป็นเด็ก เขาก็บอกว่า ผมไม่ใช่เด็ก เมื่อผมจะก้าวเข้ามา ยืนในพื้นที่ผู้ใหญ่ เขาก็บอกว่า ผมไม่ใช่ผู้ใหญ่” และถ้าเราไม่ยอมเงี้ยวหูฟัง เด็ก เอาแต่พูดว่า ในนามของความรักและปรารถนาดีเท่านั้นที่จะเปลี่ยนแปลงเด็กได้ แต่บทพิสูจน์ที่ผ่านมาก็บอกให้เรารู้แล้วว่า นั่นไม่ใช่วิธีที่ถูกต้อง

“เมื่อเด็กในศูนย์ฝึกไม่ใช่ นักโทษ ไม่ใช่อาชญากร บทบาทของเจ้าหน้าที่ก็ต้องเปลี่ยนไป ไม่ใช่ผู้คุม บ้านกาญจนาจึงเป็น “บ้านทดแทนชั่วคราวของเด็กวัยรุ่นคนหนึ่งซึ่งเคยก้าวผิดจังหวะและก้าวพลาด” นั่นคือ วาทกรรมที่ถูกเขียนขึ้นมาใหม่ และภายใต้วาทกรรมใหม่ ปฏิบัติการทุกอย่างก็ต้องเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง ข้อทำทนายคือ แล้วในเรื่องเพศละ เราจะเขียนวาทกรรมแบบใดกัน เพราะทันทีที่เขียนวาทกรรมลงไปใหม่ ทุกอย่างก็ตั้ง ถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกัน หากเราซื่อสัตย์ต่อตัวเราเอง ไม่ใช่เขียนเพื่อขอตำแหน่ง แต่ควรเขียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนทางสังคมอย่างแท้จริง

“ที่กล่าวมานี้ เป็นเพียงกรณีตัวอย่างของเด็กในบ้านหลังหนึ่งที่ถูกต้อง ราวอย่างเหนียวแน่น และแทบจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ แต่เมื่อเราเขียนวาทกรรมใหม่ เราก็ได้สิ่งที่เราไม่เคยได้มาก่อนเลย นั่นคือ เด็กกลับคืนสู่

อ้อมกอดของพ่อแม่เช่นคนปกติในสังคมคนหนึ่ง เมื่อเราเปลี่ยนวาทกรรมใหม่
ว่าเราไม่ใช่ผู้คุม เราจึงเลือกที่จะรักษาจิตวิญญาณของเด็กๆ ดังนั้น หากเด็ก
รู้สึกว่เวลาเพียง ๖ เดือน ก็พอแล้วที่เขาคจะรู้สึกว่อยากกลับไปใช้ชีวิตตาม
ปกติ เราก็จะอนุญาตให้เด็กกลับบ้านได้

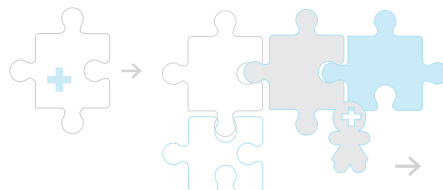
“อีกตัวอย่างหนึ่งที่ยากยกให้เห่นว่ เราต้องเปลี่ยนวาทกรรมใหม่
นั่นคือ การข่มขืนกระทำชำเรา เพราะทางกฎหมายได้นิยามการข่มขืนไว้ว่
ต้องมีเสียงหวีดร้อง มีการขัดขืน มีการสอดใส่อวัยวะเพศของฝ่ายชายเข้าไป
ในร่างกายฝ่ายหญิง ทั้งที่การข่มขืนจำนวนมากเกิดจากความสัมพันธ์เชิง
อำนาจ เช่น พ่อข่มขืนลูก หัวหน้าข่มขืนลูกน้อง หรือฝ่ายชายบังคับให้ฝ่าย
หญิงอมอวัยวะเพศ เป็นต้น จึงเห่นได้ว่า วาทกรรมของสังคมไทยในเรื่อง
การข่มขืนที่เขียนไว้เดิมนั้น ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง”

สุดท้าย ทิชา ณ นคร สรุปลึงความเปลี่ยนแปลงว่ต้องเริ่มต้นจาก
ผู้ใหญ่ก่อนเพราะ

“นี่คือสิ่งที่เราต้องเปลี่ยนแปลง เพราะทุกคนล้วนแต่เป็นเหยื่อใน
สังคมไทย เราจะเปลี่ยนภาระให้เป็นพลังไม่ได้ ถ้าภาระนั้นอยู่บนลึงที่ว่าง
เปล่า และไม่มีปฏิบัติการที่สอดคล้องกับวาทกรรม”

ขณะที่สุรินทร์ รณเกียรติ สรุปลึงการร่วมมือกันพัฒนาให้เยาวชน
เรียนรู้เรื่องเพศให้เป็นเรื่องเดียวกับการเรียนรู้ชีวิตว่

“จะฝากความหวังไว้กับพ่อแม่ก็คงยาก เพราะความใกล้ชิดทำให้พูด
เรื่องเพศกันยากขึ้น ครูจึงเป็นบุคคลที่สามที่ต้องมาทำหน้าที่สร้างใจ
ให้แก่เด็ก ในเมื่อครูใช้เวลาอยู่กับเยาวชนมาก ก็ต้องช่วยคิดว่จะมีช่องทาง
ใดบ้างที่จะให้เยาวชนพูดคุยเรียนรู้โดยเปิดเผยด้วยวิธีที่ถูกต้อง”

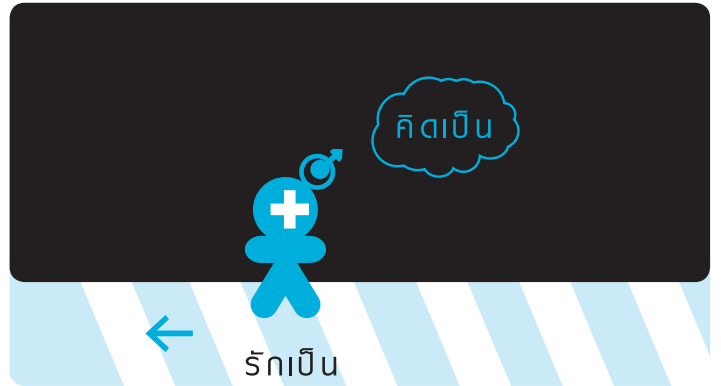
“เมื่อเราบอกว่า เด็กมีปัญหา การจัดการของเราที่ออกมาในรูปแบบของการควบคุม เป็นการจัดการเพื่อให้ปัญหานั้นหมดไป ซึ่งอาจจะเต็มไปด้วยการใช้อำนาจ คำตอบสำเร็จรูป การชี้นำ หรืออะไรก็ตามในนามแห่งความรักและปรารถนาดี แต่เมื่อเราบอกว่า เด็กคนหนึ่งกำลังเผชิญปัญหา เราจะรู้ว่า เราจะแบ่งปันความทุกข์ และปัญหาของเด็กเหล่านั้นได้อย่างไร”

กิตา ณ นคร

ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

บ้านกาญจนาภิเษก

เลือกได้

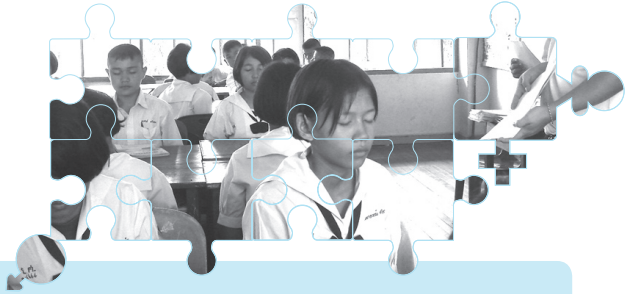

สร้างเยาวชนอย่างไรให้รับมือโลกอนาคต*

แคทเธอริน บอนด์

ใจ อึ้งภากรณ์

ชล บุญนาค

ข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับจำนวนประชากรวัย ๑๐ – ๒๔ ปีในทวีปเอเชียพบว่า ปัจจุบันมีถึง ๑.๖ พันล้านคน เมื่อเทียบกับทวีปอื่นจึงถือว่ามียุวมามากที่สุด และด้วยจำนวนประชากรขนาดนี้ แคทเธอริน บอนด์ นักวิชาการอิสระจึงตั้งคำถามว่า

“ทุกวันนี้ เห็นได้จากสื่อต่างๆ ว่ามักมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์บนเรื่องเยาวชนอยู่มาก ในขณะที่เดียวกัน สังคมสร้างบรรยากาศอย่างไรทำให้เยาวชนมีความหวัง”

ความสำคัญของกระบวนการสร้างอนาคตของโลกเรา

นี่เป็นเรื่องที่ทุกคนต้องช่วยกันใคร่ครวญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะสภาพปัจจุบันสะท้อนให้เห็นว่าสังคมยังไม่สามารถรับมือกับเยาวชนที่เติบโตมาในยุคสมัยที่โลกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างรวดเร็ว ผู้ใหญ่ปรับทัศนคติของตนไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้เกิดการสื่อสารที่ขาดช่วง

*เรียบเรียงจากการอภิปรายเรื่อง “เยาวชนกับโลกอนาคต” ซึ่งผู้ร่วมอภิปรายประกอบด้วย แคทเธอริน บอนด์ นักวิชาการอิสระ ใจ อึ้งภากรณ์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ ชล บุญนาค อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เนื่องในการประชุมวิชาการ “เพศศึกษาเพื่อเยาวชน” ครั้งที่ ๒ และงานเอเดสภาคประชาชน ณ ห้องสนามหลวง ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

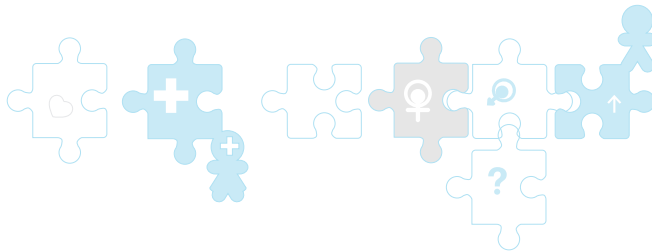

ใจ อึ้งภากรณ์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แสดงความกังวลต่อภาวะการณ์รับรู้สังคมของวัยรุ่นว่าเป็นผลจากสังคมไทยไม่เคารพวัยรุ่นโดยใช้คำสอนศีลธรรมที่ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และสร้างค่านิยมผิดเพี้ยน เยาวชนไม่เคยพูดถึงตัวเองบนเวที ไม่มีระบบประชาธิปไตยในวัยรุ่น ผู้ใหญ่ต้องสอนตลอด และเมื่อใดที่มีวัยรุ่นบุกเบิกมาตรฐานศีลธรรมใหม่ๆ สังคมกลับมองว่าวัยรุ่นนงมาย หลงไหลในวัตถุนิยม

“สังคมไทยปล่อยให้มีการซื้อขายเซ็กส์ แต่ไม่สอนให้วัยรุ่นเคารพในความเป็นมนุษย์ ไม่สอนให้รู้ประวัติศาสตร์ ทั้งที่ความคิดเรื่องรักนวลสงวนตัวเป็นวัฒนธรรมตะวันตกที่รับมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ ไม่ใช่วัฒนธรรมไทย ทุกวันนี้ เราตระหนักหรือเปล่าว່ว่าเราสื่อสารกับวัยรุ่นไม่เข้าใจกัน เพราะการเกิดคนละยุคสมัยย่อมส่งผลให้ตีความไม่เหมือนกัน”

ชล บุนนาค อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บรรยายภาพของเยาวชนปัจจุบันว่า ในสายตาของผู้ใหญ่เห็นวัยรุ่นเป็นคนชอบเสฟสื่อบันเทิง อ่านการ์ตูน หนักไม่เอาเบาไม่สู้ ขาดการเตรียมตัวให้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย มีแต่การแสวงหาความสุขทางใจ และมุ่งแข่งขันในลักษณะของการเหยียบคนอื่นขึ้นไปเพื่อให้ตัวเองเป็นเลิศนั้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากระบบโรงเรียนทำให้เขามีปัญหา

ผู้ใหญ่ต้องเปลี่ยนมุมมอง

จาก สั่งสอนอบรม เป็น ให้เด็กคิด วิเคราะห์เอง

การใช้กระบวนการสั่งสอนอบรมแบบที่เป็นมาของสังคมไทย อาจไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเยาวชนให้พร้อมรับมือกับโลกอนาคต เราจึงต้องเริ่มปรับเปลี่ยนกระบวนการนี้ตั้งแต่การช่วยให้เยาวชนผ่านพัฒนาการต่างๆ จากบ้านสู่สังคม ทำอย่างไรให้เขามีทักษะที่ประเมินข้อดีข้อเสียได้ รวมทั้งยังควรให้ความสนใจในประเด็น เช่น หน้าที่ของครูและพ่อแม่ที่จะต้องดูแลสุขภาพอนามัยเยาวชนในช่วงวัยเจริญพันธุ์ ปัญหาจากค่านิยมชายหญิงที่ไม่เท่าเทียมกันว่าจะมีผลอย่างไร ถ้าหญิงไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษา

เช่นเดียวกับการสอนเรื่องเพศศึกษา แคทเธอรินชวนให้ช่วยกันทบทวนว่า ๒๐ ปีที่ผ่านมา มีคำสั่งสอนอะไรบ้างที่ใช้ไม่ได้ผล เช่น การห้ามอย่างเดียว ไม่บอกทางเลือกหรือวิธีการอย่างอื่น เหล่านี้ส่งผลให้เด็กๆ ไม่มีข้อมูลเพื่อตัดสินใจอย่างรอบด้าน นอกจากนั้น พ่อแม่ ครู ก็ไม่มีทัศนคติยินดียินดีรับฟังเด็กๆ

ข้อเสนอของแคทเธอรินต่อการสร้างเยาวชนให้มีสุขภาพที่ดีคือ เริ่มจากการขอให้ผู้ใหญ่พึงตระหนักว่าเยาวชนก็คือกระจกของสังคม ฉะนั้นสังคมจะเป็นแบบไหนอยู่ที่เรา ผู้ใหญ่ต้องมีบทบาทรับผิดชอบอนาคตของเยาวชน ขณะที่รัฐบาลก็ต้องมีนโยบายสนับสนุนการปรับตัวของเยาวชน และประชาสังคมจะต้องมีส่วนในการสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมเพื่อการปรับตัวของเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากใจที่ต้องการให้ผู้ใหญ่หาทางคุยกับวัยรุ่น ยกเลิกกรอบที่คับแคบและค่านิยมที่ไม่ส่งเสริมให้วัยรุ่นเข้าใจตนเอง

เช่นเดียวกับซลที่เสนอว่าผู้ใหญ่ต้องเปลี่ยนมุมมองมาเป็นการจะไปช่วยเหลือเยาวชน ไม่ใช่สั่งสอนอบรม พัฒนาการกระบวนการสอนให้รู้จักการคิด

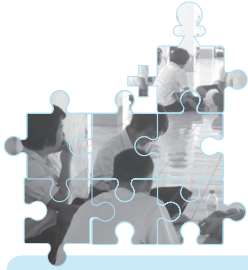
และวิพากษ์ สร้างสรรค์ เพราะหากระบบคิดดี การเรียนรู้ก็จะดีตามไป และควรเน้นการทำกิจกรรมเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพราะการเรียนในห้องเรียนไม่ตอบโจทย์เรื่องทักษะในการดำรงชีพ รวมทั้งปรับวิถีคิดทางศาสนาเพื่อให้เกิดการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยใช้พุทธศึกษากระตุ้นให้คิด ใช้เหตุผลเป็น เน้นสอนผ่านการปฏิบัติจริงมากกว่าเชิงพิธีกรรม เนื่องจากโลกอนาคตจะเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารและช่องทางเข้าถึงโดยง่าย เทคโนโลยีจะดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเรื่อยๆ

ดังนั้น หน้าที่ของผู้ใหญ่ในปัจจุบันคือ การเตรียมตัวเยาวชนให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพด้วยการติดตามหาแนวทางปัญญาให้พวกเขา

“การจะให้เยาวชนมีปัญญาเพื่ออยู่กับอนาคต จะต้องมีการควบคุมการที่ไม่ใช่ข้อห้าม แต่เป็นการทำให้เยาวชนเห็นความหมายตรงกับความต้องการและเห็นเป้าหมายของตน”

เข้าใจชีวิต ผ่านยา และเช็กส์*

วุฒิ และ ตี

“เหล่า ยา เช็กส์” สามเรื่องนี้ สำหรับเยาวชนในสังคมไทยดูจะได้ยินแต่เพียงคำว่า “ห้าม” แต่เมื่อให้โอกาสตัวแทนเยาวชนที่ฝ่าด่านเส้นสีแดงที่ขีดไว้มาบอกเล่าประสบการณ์ เราพบความจริงที่ซ่อนอยู่ภายใต้ข้อห้ามว่า สังคมอาจต้องกล้าที่จะให้ข้อมูลทั้งสองด้านแก่เยาวชน เพื่อให้คิดแยกแยะได้ อย่าปิดกั้น จึงจะเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกจุด

วุฒิ เล่าถึงที่มาของการใช้ยาเสพติดของตัวเองว่าใช้ยามานานประมาณ ๕ ปี โดยเริ่มใช้ตั้งแต่อายุ ๑๔ จนกระทั่งอายุ ๑๙ ปี ทั้งที่ในวัยเด็ก เขาก็มีความรู้สึกกลัวจากการเห็นภาพคนติดยาในโฆษณา อีกทั้งยังได้สัมผัสกับคนติดยาที่เสพยาเสพติดด้วยตนเองตอนอยู่ชั้นอนุบาล

วันหนึ่ง ขณะกำลังเดินไปโรงเรียนกับพี่สาว เขาพบกับคนเสพยาเฮโรอีนด้วยการฉีดยา ตอนนั้น แม้จะกลัวว่าคนๆ นั้นอาจจะเข้ามาทำร้ายพี่สาว แต่เขาก็ไม่สามารถเลี้ยวไปใช้เส้นทางอื่นได้ เขาจึงมีภาพในใจนับจากนั้นมาว่าคนติดยาเสพติดจะต้องทำร้ายผู้คน ทำให้ตัวเองอยากทำร้ายคนเหล่านี้

แต่แล้ว เขากลับเป็นฝ่ายหันเข้าหายาเสพติดเสียเอง

การติดยาเสพติดนั้น บางคนอาจเริ่มด้วยเหล่า บุหรี่ กัญชา ยาม้า เฮโรอีน แต่วุฒิข้ามขั้นใช้เฮโรอีนเลย วันที่ใช้วันแรก เขาอยู่ในโรงเรียนประจำ เมื่อเห็นอาการของเพื่อนที่กำลัง “เล่น” ไม่เหมือนภาพคนติดยาที่เขาเคยรับรู้มาเลย และเมื่อเห็นอาจารย์ที่สอนในโรงเรียนก็ใช้ยา ในที่สุด ตัวเองจึงร่วมวงด้วย แล้วยก “เปรม” ไปกับมัน

*เรียบเรียงจากการเสวนาหัวข้อ “เข้าใจชีวิตผ่านเหล่า ยา เช็กส์” ผู้ร่วมเสวนาได้แก่ วุฒิ (นามสมมติ) อดีตผู้เสพยาเฮโรอีน และ ตี (นามสมมติ) อดีตชายขายบริการทางเพศ ดำเนินรายการโดย สมวงศ์ อุไรวัฒนา ตัวแทนจากมูลนิธิเข้าถึงเอดส์ การเสวนาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการประชุมวิชาการ “เพศศึกษาเพื่อเยาวชน” ครั้งที่ ๒ ในงานเอดส์ภาคประชาชน ณ ห้องสนามหลวง ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

วุฒิบอกเล่าความรู้สึกติดใจจากการใช้ยาว่า “เฟลลิน เป็นความสุขแบบที่เราไม่เคยได้รับ ไม่คิดว่าจะมีอะไรสุขขนาดนี้อีกแล้ว ผันติทั้งที่ยังตื่นอยู่”

ตี ตัวแทนของผู้ที่ใช้ชีวิตใกล้ชิดกับเช็กล์แล้วถึงสิ่งแวดล้อมในชีวิตที่ผ่านมาว่า ตนเองเคยเป็นพนักงานบริษัท พนักงานห้าง แคชเชียร์ จนในที่สุด ก็มาขายบริการ ทั้งที่ตนเองก็มีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพนี้ เคยมองว่าเช็กล์เป็นเรื่องสกปรก แพร่เชื้อ

ตีใช้เวลาหลายปีกว่าจะตัดสินใจทำอาชีพนี้ โดยใช้ความยากจนเป็นข้ออ้างข้อแรก เพราะทำงานในโรงงานได้ค่าแรง ๕๐๐ บาทต่อเดือนถึงโรงงานมีข้าวเปล่าให้ ก็ต้องซื้อกับข้าวเอง และยังต้องเลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อเงินไม่พอ เพื่อนจึงแนะนำให้เลือกทำอาชีพที่ตนไม่ชอบ เพราะในช่วงปี พ.ศ.๒๕๓๕-๒๕๓๖ เรื่องทำนองนี้ ยังไม่เป็นที่ยอมรับ

“ตอนที่น้องสาวมาทำงานในคาเฟ่ ตัวเองยังรังเกียจ มองว่าล่าสอนในสังคมไทยถูกสั่งสอนว่าล่าสอนไม่ดี แต่คนเรามีเช็กล์ก็ครั้ง หรือกับก็คนจึงจะนิยามได้ว่าล่าสอน”

ในเมื่อวุฒิและตีต่างเคยมีค่านิยมไม่ต่างจากคนทั่วไปในสังคมต่อเรื่องเหล่านี้ ยา และการขายบริการ เช่นนั้น อะไรคือเงื่อนไขที่ทำให้ความคิดของพวกเขาเปลี่ยนไป

ตีเล่าถึงความรู้สึกและสิ่งที่เกิดขึ้นหลังตัดสินใจเปลี่ยนเส้นทางชีวิตว่าเป็นผลจากการต้อง “ปากกัดตีนถีบ”

“ถ้าจะถามว่าอายุไหม ก็อายุ แต่ก็ต้องทำ แรกๆ ก็เลือกแต่คนที่ดูสะอาด พอมีรายได้ส่งกลับบ้าน เริ่มมีคนโอดๆ มองว่าอาชีพนี้ก็ไม่ต่างกับการทำงานในโรงงาน ไม่ต่างกับเรื่องเมียน้อย เมียหลวงในสังคม เพียงแค่ว่าแบบหลังมันเป็นเช็กล์ฟรีๆ เท่านั้น แต่พอมาทำงานอย่างนี้สิ่งหนึ่งเปลี่ยนแปลง

ไปคือ สังคมที่เคยอยู่เคยมีความสุขก็เริ่มแยกตัวออกจากเรา เช่น เดินผ่านเขาได้กลิ่นน้ำหอม ก็จะไม่เชื่อว่า ได้เวลากะหรือออกหากินแล้ว”

ส่วนวุฒินั้น การที่เขาเข้ามาอยู่ในวงการที่ตนเองเคยเกลียดและกลัว เป็นเพราะยาเสพติดทำให้เขารู้จักและสัมผัสกับความสุขอย่างใกล้ชิด

“เราเริ่มได้รับความสุขมาจากยา ทำให้เราอดใจไม่ได้ ต้องใช้ต่อ เพราะเมื่อหยุดเสพจะปวดหัว ปวดกระดูก” วุฒิอธิบายถึงฤทธิ์ยาเสพติดว่า แต่ละประเภทมีอำนาจไม่เท่ากัน สำหรับเฮโรอีน พอเลิกแล้ว จะทำให้ผู้เสพรู้สึกไม่มันคง วิตก มีอาการทางกาย จึงต้องใช้ต่อไป

“ที่สำคัญคือ ภาพหรือสิ่งที่สื่อบอกมันตรงกันข้ามกับที่เราได้รับรู้ พอเสพแล้วมันเป็นความสุข ฉะนั้น เมื่อเด็กหลุดเข้าไป ในขณะที่ยังไม่มีพื้นฐานความคิด ความรับผิดชอบหรือตัดสินใจ เมื่อเขาไม่ได้รับข้อมูลทั้งสองด้าน เด็กจึงเลือกทำในสิ่งที่จะนำไปสู่ความสุข”

เมื่อถูกถามว่า “ความสุข” ที่ว่านั้นมาจากอะไร วุฒิตอบว่ามันเหมือนการที่เราได้นั่งสมาธิแล้วถึงจุดที่มีสารแอนโดรฟินหลั่งออกมา ตนเองเคยบวชแล้วนั่งสมาธิก็ได้รับความสุขแบบนี้เช่นกัน รู้สึกไม่ทุกข์ ไม่กังวล รู้สึกมีความสุข เวลากินเหล้ายังร้องไห้ได้ แต่ใช้เฮโรอีนจะไม่ทุกข์เลย

ถ้ามองย้อนไปถึงสาเหตุที่ทำให้ใช้ยาต่อเนื่อง วุฒิบอกเปลือกตัวเองว่าไม่ได้เกิดจากความเครียดหรือความทุกข์ แต่เป็นเพราะเริ่มใช้ยามาตั้งแต่อายุน้อยๆ

“พอใช้ยามาตั้งแต่อายุน้อยๆ เราจะไม่รู้จักรจัดการปัญหาด้วยตัวเอง เวลามีปัญหา เหมือนเราไม่มีภูมิคุ้มกันทางอารมณ์ ต้องพึ่งยาเสพติด ถ้าไม่เสพจะรู้สึกเศร้า ปัญหาที่ไม่เคยถูกจัดการจะเข้ามารุมเร้า และมีอาการทางกาย เช่น ปวดกระดูก จะอ้วก ปวดท้อง ทั้งภาวะทางอารมณ์ และร่างกาย ประดังกันจนเกิดอาการที่เรียกว่า **เสียนยา** พอติดยา มันก็มี

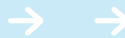
ผลกระทบกับตัวเอง ทำให้เราแยกตัวออก เพราะไม่กล้าเข้าสังคม สังคมไม่ยอมรับ ทุกอย่างหยุดหมด ทั้งด้านสังคมและการพัฒนาตนเอง เวลาเสียนยาจะหยิบของในบ้านไปขาย ที่บ้านไม่สบายใจ ทำให้รู้สึกผิดมาตลอด เมื่อรู้สึกแยก็จะใช้มากขึ้น”

และนั่นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้วุฒิเล็กยาเสพติดได้หลังจากมีโอกาสได้คิดทบทวนถึงสิ่งที่ตนเองทำให้ครอบครัวเดือดร้อนและนำความทุกข์มาให้

สำหรับเรื่องการปราบปรามหรือการทำให้การขายบริการทางเพศหมดไปนั้น ตีมองว่าทุกอย่างย่อมอยู่ในกรอบ กฎหมาย สังคม วัฒนธรรม อาชีพนี้ไม่มีตัวตน ผิดตั้งแต่กำเนิด จึงโดนปราบปราม และถูกจัดระเบียบแต่ยิ่งตีตราหรือจัดระเบียบ กลับยิ่งกดปัญหาเอาไว้ อีกทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจล้วนมีผลต่อการจัดการทั้งระบบ

แต่สำหรับเยาวชน ต้องทำให้เยาวชนสามารถคิดได้ด้วยตัวเอง

พอไชยามาตั้งแต่อายุน้อยๆ เราจะไม่รู้จักการจัดการปัญหาด้วยตัวเอง เวลามีปัญหา เหมือนเราไม่มีภูมิคุ้มกันทางอารมณ์ ต้องพึ่งยาเสพติด ถ้าไม่เสพอจะรู้สึกเศร้า ปัญหาที่ไม่เคยถูกจัดการจะเข้ามารุมเรา

เปิดห้วอกแม่ หัวใจครู เมื่อรู้ว่าลูก (ศิษย์) เป็นเกย์*

ม.ร.ว.ลักษณสอางค์ เกษมสันต์,
ยุวดี คฤหบดี, กมลเศรษฐ์ เก่งการเรือ,
สมนึก กำลังเดช

เมื่อถูกถามว่ารู้สึกอย่างไรที่มีลูกชายเป็นเกย์ **ม.ร.ว.ลักษณสอางค์ เกษมสันต์** กล่าวว่า “แม่ไม่จำเป็นต้องทำอะไร เพราะไม่ว่าจะเป็นอะไร ทุกคนคือมนุษย์เท่าเทียมกันหมด”

ก่อนหน้านั้น ม.ร.ว.ลักษณสอางค์ก็มีความคาดหวังต่อ “ความเป็นลูกชาย” ไม่ต่างจากพ่อแม่คนอื่นๆ แต่เมื่อลูกเดินเข้ามาสารภาพด้วยตนเองว่าเป็นเกย์ สิ่งแม่พึงทำในความเห็นของเธอคือ “มันเป็นธรรมชาติของเขาที่เราแก้ไขอะไรไม่ได้ ยิ่งพยายามแก้ไข กลับจะยิ่งทำให้ทั้งแม่และลูกเจ็บปวด สิ่งที่จะให้ได้ก็คือคำแนะนำที่ดีเท่านั้น”

ซึ่งความเข้าใจและเปิดใจยอมรับในตัวลูกอย่างที่ถูกเป็นนั้น ในความเห็นของ **ยุวดี คฤหบดี** ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาได้ขยายความว่า “หมายถึงรู้จักทุกสิ่งทุกอย่าง การเข้าใจคนไม่เหมือนกับการเข้าใจคำอธิบาย แต่ต้องเข้าใจความคิด พฤติกรรมการแสดงออก”

*เรียบเรียงจากการเสวนาหัวข้อ “เมื่อลูกชายหรือลูกศิษย์เป็นเกย์ ควรทำอะไร” ผู้ร่วมเสวนาประกอบด้วย **ม.ร.ว.ลักษณสอางค์ เกษมสันต์** ตัวแทนแม่ที่มีลูกชายเป็นเกย์ **ยุวดี คฤหบดี** ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา **สมนึก กำลังเดช** ตัวแทนเกย์ และ**กมลเศรษฐ์ เก่งการเรือ** เลขานุการ สมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย การเสวนาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการประชุมวิชาการ “เพศศึกษาเพื่อเยาวชน” ครั้งที่ ๒ ในงานเอดส์ภาคประชาชน ณ ห้องสนามหลวง ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

สำหรับปัญหาการยอมรับตัวตนของลูกที่เป็นเกย์นั้น **กมลเศรษฐ์ เก่งการเรือ** ในฐานะเลขานุการสมาคมฟ้าสีรุ้ง ซึ่งมีบริการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ที่ได้ชี้สถานการณ์จากประสบการณ์ทำงานบริการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์สำหรับพ่อแม่ที่มีลูกเป็นเกย์ว่า สามารถจำแนกประเภทของพ่อแม่ ออกได้เป็น ๓ กลุ่มด้วยกัน คือ หนึ่ง พ่อแม่ที่เข้าใจลูก สอง พ่อแม่ที่เข้าใจลูก แต่คนรอบข้างไม่เข้าใจ และกลุ่มที่สาม คือ พ่อแม่ที่ปฏิเสธไม่ยอมรับลูกเลย สาเหตุเป็นเพราะมีความคาดหวังในตัวลูกสูงมาก ลูกในกลุ่มนี้จะมีความรู้สึกทุกข์ทรมานอย่างมาก และจะไม่กล้าแสดงออกต่อหน้า แต่จะไปแสดงออกกลับหลังอย่างเต็มที่แทน

สมนึก กำลังเดช อธิบายถึงเรื่องนี้ด้วยประสบการณ์ของเขาเองว่า เมื่อตอนเป็นเด็ก เคยถูกพ่อแม่ส่งไปโรงเรียนประจำชายล้วน เพราะหวังว่าสภาพแวดล้อมจะช่วยกล่อมเกลากฎติกรรม แต่กลับทำให้ตนเองรู้สึกกดดันอย่างมากที่ไม่สามารถแสดงตัวตนที่แท้จริงออกมาได้ เมื่อถึงเวลาที่มีโอกาสก็เลยแสดงออกมาเต็มที่ ดังนั้น จึงคิดว่าคนที่มีลูกหรือลูกศิษย์เป็นเกย์ต้องเปิดใจและทำความเข้าใจต่อความจริง และย้ำว่า “พ่อแม่ที่มีลูกเป็นอย่างนี้ ต้องเปิดใจมากๆ สิ่งที่เกิดกับคนที่เป็นอย่างพวกเรามากที่สุดก็คือ หนึ่ง พื้นที่ในการยืนอยู่ในสังคมแห่งนี้ สอง พ่อแม่ และสาม คนรอบข้างที่ไม่เข้าใจเหยียดหยามเรา เราต้องมองสิ่งที่เขาทำนะครับ ไม่ใช่ตัดลินจากสิ่งที่เขาเป็น”

ยูวดีเปรียบเทียบการเลือกเป็นเพศที่สามของคนกลุ่มนี้ว่าเหมือนเด็กๆ มีทั้งที่ถนัดเขียนหนังสือข้างซ้ายและข้างขวา เราไม่ควรบังคับเขาว่าต้องเขียนมือขวาเท่านั้น “ดังนั้น เมื่อมีลูกเป็นเพศที่สาม สิ่งเดียวที่พ่อแม่จะทำได้ก็คือต้องเข้าใจ ทั้งครอบครัวและโรงเรียนต้องมีส่วนอย่างมากที่จะให้ความเข้าใจ เข้าใจ ทำที่สังเกต เด็กเหล่านี้จะมีพลังในการสร้างสรรค์อย่างมากถ้าหากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน”

เมื่อเป็นเช่นนี้ วิธีการสอนเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยให้ลูก และลูกศิษย์ที่เป็นเกย์ จึงควรเน้นการสื่อสาร โดยยิวติชยายความถึงการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพว่า “เริ่มจากต้องให้เขาตอบจากใจของเขาเอง ต้องอาศัยเทคนิคความใจเย็น ถามแล้วฟังความคิดของเขา สร้างให้เกิดความไว้วางใจแล้วจึงเตือน”

สำหรับความกังวลใจของสังคมที่ตั้งคำถามถึงครูที่เป็นเกย์แล้วมาสอนลูกศิษย์ว่า อาจทำให้เด็กสับสนและมีพฤติกรรมเลียนแบบ สมนึกในฐานะครูฝึกสอนที่เป็นเกย์ให้ความเห็นว่า “ถ้าถามว่าเป็นครูที่เป็นเกย์อายไหม ก็จะตอบว่าไม่อาย และที่บางคนกล่าวหาว่าให้ครูเป็นเกย์มาสอนหนังสือจะมีส่วนทำให้เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนตาม ตนไม่เห็นด้วย เพราะตั้งแต่ฝึกสอนมาก็ไม่เคยเห็นว่าลูกศิษย์จะกลายเป็นเกย์อย่างตนเองเลย”

แต่เพียงการยอมรับ ทำใจ ไปจนถึงเข้าใจจากฝ่ายผู้ใหญ่ ครูหรือพ่อแม่ก็อาจเป็นการตบมือข้างเดียว เพราะนอกจากปัญหาจากทัศนคติของฝ่ายพ่อแม่หรือครูแล้ว ทัศนคติของลูกหรือลูกศิษย์ที่เป็นเกย์เองก็เป็นเรื่องที่ต้องทบทวน ซึ่งสมนึกเสนอแนะว่า เจ้าตัวต้องยอมรับและเข้าใจตนเองก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อไม่ให้ปัญหามานปลาย

“พ่ออยากให้เป็นการสำรวจ ใจไม่ชอบเลย แต่ก็ไปสอบถามที่พ่อต้องการ ที่นี้พ่อไม่ไหวก็เลยเกิดเป็นปัญหากับพ่อแม่ เราต้องเริ่มจากเข้าใจตัวเองก่อน แล้วจึงคุยกับพ่อแม่ กรณีของตัวเองก็เดินเข้าไปบอกเขาตรงๆ เลยว่าผมเป็นเกย์ครับ ตอนแรกพ่อกับแม่ก็ตกใจแต่ก็ค่อยๆ ยอมรับ และหันมาส่งเสริมสนับสนุนเรา เพราะรู้ว่าเราไม่ได้ทำตัวไม่ดี มีผลงานให้ท่านยอมรับ อยากจะบอกนะครับว่าเราไม่ได้อยากเป็นอย่างนี้ แต่เรา born to be (เกิดมาเพื่อเป็นอย่างนี้) จริงๆ”

พัฒนาเยาวชนด้านบวก คิดเป็น รักเป็น เลือกได้ ปลอดภัย รับผิดชอบ

อาจต้องใช้มากกว่าเวลา กว่าที่พ่อแม่ ครู และสังคมจะยอมรับกับ
เพศสภาพของลูกชาย ลูกศิษย์ที่เป็นเกย์ และตอบคำถามด้วยความ “เข้าใจ”
ไม่ใช่ “ทำใจ”

พ่อแม่ที่มีลูกเป็นอย่างนี้ต้องเปิด
ใจมากๆ สิ่งที่เกิดกับคนที่เป็นอย่าง
พวกเรามากที่สุดก็คือ หนึ่งในพื้นที่
ในการยืนอยู่ในสังคมแห่งนี้
สอง พ่อแม่ และสาม คนรอบ
ข้างที่ไม่เข้าใจเหยียดหยามเรา เรา
ต้องมองสิ่งที่เขากำหนดครับ ไม่ใช่
ตัดสินจากสิ่งที่เขาเป็น

ครอบครัวของเรา*

นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์

เชื่อได้ว่าสิ่งหนึ่งที่ทุกคนรวมทั้งเด็กนักเรียนทุกคนเกลียดเข้าไส้คือ ถูกสั่งให้เขียนเรียงความเรื่อง “ครอบครัวของเรา” ครอบครัวของเรามีพ่อแม่ พี่น้องก็คน หมาแมวก็ตัว ใครรักใคร ใครทำอะไร เสร็จแล้วก็นำไปส่งคุณครู เอาคะแนน

วันนี้ผู้เขียนจำต้องเขียนเรียงความเรื่อง “ครอบครัวของเรา” อีกครั้ง หลังจากเขียนมาแล้วหลายครั้งเมื่อสมัยเป็นนักเรียน แต่ครั้งนี้ผู้เขียนมิใช่ นักเรียนและไม่มีคะแนน

ลูกสิงที่รับประทานอาหารครบแต่ขาดแม่จะไม่โต ทารกและเด็กเล็กใน สถานเลี้ยงเด็กกำพร้าก็เช่นกัน หากพี่เลี้ยงอุ้มน้อยไปนินดเล่นด้วยน้อยไป น้อย ก็จะทำให้เด็กไม่โตเช่นกัน หรือไม่ก็โตแต่ตัวแต่พัฒนาการด้านอื่นๆ ล่าช้า เช่น เดินช้า พูดช้า อ่านเขียนได้ช้า

คนเราจึงต้องมีครอบครัว ที่แน่นๆ ครอบครัวที่สมบูรณ์ประกอบด้วย พ่อ แม่ และลูก ครอบครัวที่ดีควรประกอบด้วยปู่ย่าตายายและลุงป้าน้าอา อีกด้วย

ครอบครัวที่สมบูรณ์ควรมีทั้งพ่อและแม่โดยที่พ่อแม่รักกันมากๆ และ รักลูกเท่าๆกัน แต่ไม่ต้องมากเท่าที่พ่อแม่รักกัน กล่าวคือ พ่อกับแม่รักกันลึก ลึกคะแนน แล้วแต่ละคนรักลูกคนละห้าคะแนน ด้วยโครงสร้างสามเหลี่ยม

*เรียงเรียงจาก สังวาสเสวนา ครั้งที่ ๒ : **ผู้ใหญ่ในชีวิตของเด็ก** จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๔ ณ โรงแรมหลุยส์ แพเรี่ยน โดยมีผู้ร่วมอภิปราย ได้แก่ **สรวุฒิ มาตรทอง** (อ้น) นักแสดง **นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์** จิตแพทย์ โรงพยาบาลเชียงใหม่พระชนนคราะห์ **ปอ** ตัวแทนเยาวชน และ **แม่อุ้ย** ตัวแทนของลูกสาว ภรรยา และแม่ การเสวนา ดังกล่าวจัดโดยโครงการก้าวอย่างเข้าใจ ร่วมกับหนังสือพิมพ์ประชาชาติ

ด้านเท่าเช่นนี้ ครอบครัวจึงสมดุล ความรักความสามัคคีของพ่อแม่แน่นมันคง และมีพลังมากพอในการอบรมสั่งสอนลูก

ในทางตรงข้าม พ่อแม่ไม่รักกันหรือรักกันน้อย หรือในอีกกรณีหนึ่ง คือ พ่อรักลูกแต่แม่ไม่รักลูก เช่นนี้ สามเหลี่ยมครอบครัวจะเสียสมดุลเอียง กะเท่เร่ เป็นเหตุให้ลูกไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ได้โดยง่าย

หากเราเชื่อโครงสร้างครอบครัวเช่นนี้ การที่ลูกมีแค่พ่อหรือแม่หรือ มีผู้เลี้ยงดูเพียงคนเดียวจึงอาจจะตัดปัญหาเรื่องสมดุลของครอบครัวไปตั้งแต่ ต้น กล่าวคือ ถ้าเด็กมีพ่อหรือแม่หรือผู้เลี้ยงดูเพียงคนเดียว โครงสร้าง ครอบครัวจะกลายเป็นเส้นตรง ขอเพียงพ่อหรือแม่หรือผู้เลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่นมากเพียงพอ เด็กก็สามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้ แต่อย่างน้อยก็ ต้องมีคนเลี้ยงมีใช้ให้ทอนไม่เลี้ยง

ครอบครัวที่ดีควรประกอบด้วยปู่ย่าตายายและลุงป้า น้าอา นั่นคือ เป็นครอบครัวขยาย เพราะในการอบรมสั่งสอนลูกนั้น แท้จริงแล้ว ไม่มีใคร สามารถพูดได้เต็มปากเต็มคำว่าวิธึไหนถูกหรือผิด เช่น ให้ลูกเล่นเกมวันละ ๒ ชั่วโมง ถูกหรือผิด ให้ลูกใช้มือถือตั้งแต่เล็ก ถูกหรือผิด เป็นต้น การอบรม สั่งสอนลูกจึงควรเกิดจากการพูดคุยและช่วยกันสั่งช่วยกันสอนของผู้ใหญ่ หลายนุคน ซึ่งยอมผิดบ้างถูกบ้าง เข้มงวดเกินไปบางเวลาและหย่อนยาน เกินไปเป็นเวลาสลับกันไป แต่โดยรวมแล้ว เด็กจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับคน หลายนุคน ทำให้สามารถเรียนรู้และเลียนแบบข้อดีข้อด้อยของสมาชิก ครอบครัวแต่ละคนอย่างหลากหลาย

พ้นจากครอบครัวจึงเป็นเรื่องของสังคม สังคมมีส่วนช่วยเลี้ยงดูเด็ก แน่นอนไม่อาจจะรู้ตัวหรือไม่ก็ทำตาม รวมทั้งไม่อาจจะเต็มใจหรือไม่ก็ทำตาม เช่น สังคมนี้อนุญาตให้เด็กซื้อเหล้าเบียร์ได้หรือไม่ สังคมนี้อนุญาตให้เด็กขับรถได้ หรือไม่ เป็นต้น

หากเราเชื่อโครงสร้างครอบครัวเช่นนี้ การที่ลูกมีแค่พ่อหรือแม่หรือมีคนเลี้ยงดูเพียงคนเดียวจึงอาจจะมีชีวิตเรื่องสำคัญ เพราะวงศัญาติและสังคมต่างหากที่เป็นผู้เลี้ยงดู มิใช่พ่อแม่จะสำคัญอะไรนักหนาแต่เพียงผู้เดียว อย่างไรก็ตามหากสังคมนั้นไร้ระเบียบวินัยอย่างมาก พ่อแม่หรือคนเลี้ยงดูเพียงคนเดียวจะต้องทำงานหนักมากขึ้นเป็นทวีคูณ

ทั้งหมดนี้อาจจะเป็นคำอธิบายว่าเพราะอะไรเด็กที่ขาดพ่อแม่บางคน ไม่ว่าจะขาดคนเดียวหรือขาดไปทั้งคู่ ก็สามารถพัฒนาตนเองเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีสุขภาพจิตที่ดีได้ หากครอบครัวนั้นมีเพียงพ่อหรือแม่ แน่ใจว่าพ่อหรือแม่เพียงคนเดียวต้องทำงานหนักกว่าปกติเพราะต้องทำหน้าที่เป็น “ต้นแบบ” ทั้งชายและหญิงให้แก่ลูก แต่ที่สำคัญมากกว่าการเป็นต้นแบบคือ ต้องทำหน้าที่เป็น “หลักยึด” ให้ลูกยึดเกาะ พัฒนาการและเดินหน้าต่อไป

ก่อนที่พ่อหรือแม่หรือผู้เลี้ยงดูใดๆ จะเป็นหลักยึดของเด็กได้ขั้นแรก ผู้เลี้ยงดูต้องสร้าง “สายใยสัมพันธ์” ขึ้นภายในจิตใจของทารกให้สำเร็จก่อน หากไม่สำเร็จ ทารกจะไม่ยอมโตหรือไม่ยอมพัฒนาแม้ว่าจะได้อาหารครบดังที่กล่าวตอนต้น หลังจากสองฝ่ายมีสายใยสัมพันธ์แล้วเด็กเล็กจึงจะมี “ความมั่นคง” และเชื่อว่าพ่อหรือแม่หรือผู้เลี้ยงดูเป็นที่ “ไว้วางใจ” ได้ด้วย จนกระทั่งเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ ๓ ขวบจึงถึงเวลาที่เขาจะ “แยกตัวตน” ออกเป็นบุคคลอิสระจากผู้เลี้ยงดูแล้วเริ่มพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศและอัตลักษณ์ส่วนตัวต่อไปตามลำดับ

ที่เด็กต้องการมากที่สุดจึงเป็นสายใยสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและอยู่เหนือบุคคลหรือกาลเวลา กล่าวคือ แม่พ่อหรือแม่หรือผู้เลี้ยงดูจะอยู่ห่างไกลหรือถึงแก่กรรมไปแล้วก็ตาม สายใยสัมพันธ์นั้นก็ยังคงอยู่และทำหน้าที่เป็นสายเชือกให้เด็กๆ ได้ยึดเกาะแล้วเดินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง ประเด็นสำคัญคือ

สายใยสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นนี้สามารถสร้างขึ้นได้จำเพาะเมื่อเด็กอายุไม่เกิน ขวบปีแรกเท่านั้น

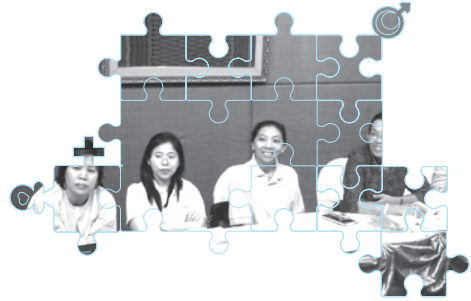
มีหนังการ์ตูนญี่ปุ่นชั้นดีเรื่องหนึ่งชื่อเรื่อง Tokyo Godfathers ของผู้กำกับซาโตชิ คง เนื้อเรื่องเกี่ยวกับคนไร้บ้าน ๓ คน คือ ชายวัยกลางคนขี้เมา กะเทยวัยรุ่มโรย และสาววัยรุ่นใจแตกอาศัยอยู่ด้วยกันข้างถนน สามคนไปพบทารกคนหนึ่งถูกทิ้งไว้ในกองขยะ พวกเขาจึงพาทารกนั้นออกเดินทางเพื่อตามหาแม่ที่แท้จริง

เป็นการ์ตูนที่สวยงามและคุณภาพสูงยิ่ง เนื้อหาชวนให้ตีความได้หลากหลาย โดยที่หนึ่งในการตีความเหล่านั้นคือ คนทั้งสามเป็นส่วนประกอบของครอบครัวซึ่งประกอบด้วย พ่อ (คนขี้เหล้า) แม่ (กะเทยที่อยากเป็นแม่) และลูก (วัยรุ่นใจแตก)

ทั้งสามทำหน้าที่ประคับประคองครอบครัว (เด็กทารก) ไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

ในการอบรมสั่งสอนลูกนั้นแท้จริงแล้ว ไม่มีใครสามารถพูดได้เต็มปากเต็มคำว่ามีวิธีไหนถูกหรือผิด เช่น ปล่อยให้ลูกเล่นเกมวันละ ๒ ชั่วโมง ถูกหรือผิด ปล่อยให้ลูกใช้มือถือตั้งแต่เล็ก ถูกหรือผิด เป็นต้น การอบรมสั่งสอนลูกจึงควรเกิดจากการพูดคุยและช่วยกันสั่งช่วยกันสอนของผู้ใหญ่หลายๆ คน ซึ่งย่อมผิดบ้างถูกบ้าง เข้มงวดเกินไปบางเวลาและหย่อนยานเกินไปเป็นเวลาสลับกันไป แต่โดยรวมแล้ว เด็กจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนหลายคน ทำให้สามารถเรียนรู้และเลียนแบบข้อดีข้อดีของสมาชิกครอบครัวแต่ละคนอย่างหลากหลาย

ผู้ใหญ่ในชีวิตของเด็ก*

นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, สรวุฒิ มาตรทอง, ปอ และแม่อุ้ย

ปอ วัย ๑๗ ปี พ่อกับแม่เลิกกันตั้งแต่เกิด แต่ไม่เคยโทษหาให้ครอบครัวอยู่กับพร้อมหน้าด้วยเข้าใจในเหตุผลของผู้ใหญ่ แต่ที่ล้ำค้ำคือปอมีบุคคลแวดล้อมภายในบ้าน ทั้งแม่ พี่ ป้า ที่เป็นผู้ใหญ่ใจดีที่คอยส่งเสริมและเข้าใจเขา ฯลฯ

“ที่คนมักคิดว่า การไม่มีครอบครัวจะทำให้เด็กเสียคน ดิตยา มันไม่ไหวเสมอไป บางคนอาจดิตยาเพราะพ่อแม่ บางคนฐานะดีมีเกียรติยศแต่ครอบครัวไม่อบอุ่น ถึงพ่อแม่อาจจะไม่ได้อยู่ด้วยกัน แต่ยังมีความสุขดี”

ปอเคยต้องเขียนเรียงความเรื่องครอบครัว ก็เขียนถึงพ่อ เขียนถึงแม่ แต่เขียนว่า “ครอบครัวไม่ต้องอยู่กันพร้อมหน้า ขอเพียงมีคนเอาใจใส่” ปอกล่าว

ด้านชีวิตครอบครัวของแม่อุ้ย ซึ่งสมัยเด็กเคยต้องเขียนเรียงความเรื่องครอบครัวเช่นเดียวกัน แต่แม่อุ้ยเขียนว่า “มีพ่อ มีแม่ แต่ไม่รักพ่อและแม่”

แม่อุ้ยเล่าว่า พ่อและแม่ต่างก็เป็นฝ่ายลูกติด เครือญาติจึงส่งเสริมให้แต่งงานกันเพื่อให้มีองค์ประกอบครอบครัวที่สมบูรณ์ แล้วให้มีลูกของกัน

*เรียบเรียงจาก สัมภาษณ์ครั้งที่ ๒ : ผู้ใหญ่ในชีวิตของเด็ก จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ณ โรงแรมหลุยส์ แทเวิร์น โดยมีผู้ร่วมอภิปราย ได้แก่ สรวุฒิ มาตรทอง (อัน) นักแสดง นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ จิตแพทย์ โรงพยาบาลเชียงใหม่พระนคร และ ปอ ตัวแทนเยาวชน และ แม่อุ้ย ตัวแทนของลูกสาว ภรรยา และ แม่ การเสวนาดังกล่าวจัดโดยโครงการก้าวอย่างเข้าใจ ร่วมกับหนังสือพิมพ์ประชาไท

และกันอีกคนหนึ่งเพื่อสานสัมพันธ์ ซึ่งก็คือเด็กหญิงอ้อย แต่พ่อของแม่อ้อยเป็นคนดู บรรยากาศในครอบครัวจึงมีแต่ความรุนแรง ซึ่งแม่อ้อยเรียกว่าเป็นสนามรบในครอบครัว “ภาพที่จำได้เมื่อพ่อแม่ทะเลาะกันคือ ต่างฝ่ายจะปกป้องลูกของตนเอง” เหลือแต่เด็กหญิงอ้อยเท่านั้น

สรารุณี มาตรทอง หรือ อ้น นักร้องนักแสดง เคยสงสัยและค้นหาว่าทำไมตัวเองเป็นฝรั่ง จนวันหนึ่งถึงได้รู้ว่า ที่แท้แล้วย่าและอาที่นอนกอดอยู่ทุกวันนี้ไม่ใช่ญาติจริงๆ

“เอาเข้าจริง ผมเป็นใครก็ไม่รู้ แต่ก็รู้ว่าเรายังมีพ่อและแม่ที่นามสกุลมาตรทองอยู่”

อ้นเล่าว่า สมัยเป็นทารกอายุเพียง ๓ เดือน อ้นนอนอยู่ในเปล ถูกยุงกัดเต็มตัว ไม่มีใครดูแล ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา อาของอ้นซึ่งขณะนั้นเป็นเด็กผู้หญิงอายุ ๙ ขวบก็เป็นคนที่ดูแลอ้น แต่เพราะสภาพแวดล้อมรอบบ้านไม่ปลอดภัย มีทั้งขี้เมาและติดยา อาหญิงก็ต้องเติบโตมาแบบดูแลตัวเอง ต้องระวังตัวเอง จึงเป็นผู้หญิงแกร่งๆ และไม่เคยกอดหรือจูบอ้น

อ้นมีป้าคนหนึ่ง เป็นทนาย เป็นลูกของย่าคนเดียวที่เรียนจบปริญญาซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของครอบครัว เมื่อไรที่ป้ามาหา อ้นจะดีใจเพราะป้าจะมาพร้อมกับของเล่น ถึงอย่างไร อ้นก็เติบโตมากับความเหงาๆ และเล่นคนเดียว

“แถวบ้านมีคนฆ่ากันตายเกือบทุกวัน มีคนติดยา มีคนไล่ตีกัน แม้แต่คนในบ้านก็ยังมีตริ้นพันแทง เห็นมาหมด ผมไม่ชอบ ผมไม่อยากถูกพัน ไม่อยากถูกตำรวจไล่ ไม่อยากทำให้คนอื่นเสียใจหรือร้องไห้ ไม่อยากเลือดไหล ไม่อยากเมา ขอเป็นเหมือนอย่างป้าก็พอแล้ว” อ้นเล่า

นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ จิตแพทย์ กล่าวถึงรูปแบบชีวิตครอบครัวของทั้ง ปอ แม่อ้อย และอ้น ว่าเป็นตัวอย่างของครอบครัวที่ดู

เรียกว่า ‘ครอบครัวชายขอบ’ หรือ Marginalized Family ซึ่งมักจะถูก
ทักท้วงเอาว่าเป็นครอบครัวที่ไม่ดี ไม่สมบูรณ์

น.พ.ประเสริฐกล่าวว่า ประเด็นสำคัญของทุกคนคือ รักตัวเอง
พอรักตัวเองแล้วยังไงก็ ‘รอด’ แต่ทำอะไรให้รักตัวเองเป็น “ก็ต้องมีใครที่รัก
เขาก่อน และคนอื่นๆนั้นก็ไม่จำเป็นต้องเป็นคุณพ่อคุณแม่ ถ้ามีคุณพ่อคุณแม่
แล้วไม่รักก็เสียเปล่า เมื่อเด็กรับรู้ได้ว่ามีใครรักตัวเขา เขาก็จะรู้จักรักตัวเอง
ซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันในหลายๆ เรื่อง”

เสพติดความดีเสพติดความรัก

“เด็กทุกคนจะต้องมีคนรัก ถ้าเด็กทุกคนในบ้านเมืองของเรามีคนรัก
เขาจะเรียนรู้ที่จะรักตนเอง เคารพตนเอง ให้เกียรติตนเอง ภาคภูมิใจใน
ตัวเอง” น.พ.ประเสริฐกล่าวว่ามีเด็กจำนวนมากอยู่ในภาวะที่ยากลำบาก เขา
ยังไม่ได้รับความรักของตนเองเพียงพอที่จะพัฒนา มีหลายกรณีที่เด็กมีพ่อแม่
อยู่ครบ แต่เด็กกลับรู้สึกได้ว่า พ่อแม่ไม่รัก

ความรักตนเอง จำเป็นต้องเกิดจาก ‘รู้สึก’ ก่อนว่ามีใครสักคนซึ่ง
อาจไม่ใช่พ่อแม่ที่รักเขา เมื่อเติบโต เด็กต้องการความภาคภูมิใจ ซึ่งต้อง
อาศัยสังคมที่ต้องเปิดโอกาสให้เขาแสดงความภาคภูมิใจ

สำหรับแม่อยู่แล้ว บังเอิญสมัยประถมฯ มีปีหนึ่ง เด็กหญิงอยู่สอบ
ได้ที่ ๓ ผู้ใหญ่รอบข้างต่างก็สนใจและให้ความสำคัญ เธอจึงพบว่า “การเรียนดี
มันดี ชีวิตมีคนสนใจ” เมื่อเข้าสู่มหาวิทยาลัย แม่อยู่เลือกเรียนจิตวิทยา
“เลือกเรียนจิตวิทยาเพราะตอนนั้นคิดว่า จะรักษาตัวเอง บำบัดตัวเอง”

เมื่อเรียนจบ เธอไปทำงานกับเด็กๆ เช่น เด็กกำพร้า

“เราทุนทุราย เราอยากเป็นคนดี มีคุณค่า ทำงานกับเด็กๆ เด็กๆ
ก็รัก จนเราเสพติด”

สำหรับฉัน ความสุขของฉันคือ การสังเกตสิ่งรอบข้าง หรือ ‘เก็บตก’ สารรอบตัว หรืออ่านหนังสือ หรือพูดคุยกับผู้คน หรือเมื่อมีปัญหา เขาหาที่พักใจ ไม่คุยกับใคร แต่อยู่เพียงลำพัง นึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า หรืออยู่กับต้นไม้ ให้ได้สติและได้สงบ

นอกจากนี้ ความสุขอีกอย่างคือการไปโรงเรียน “สมัยเด็กครูจะให้เป็นตัวแทน ให้เต้น ให้ทำการแสดง ก็คิดว่า เสี่ยงคนปรบมือ คนต้องการคือความสุขของเรา อยากรทำอะไรก็ได้ที่ทำให้คนมีความสุขที่สุด เพราะเรารู้ว่า ‘ขาด’ คืออะไร ความจน ความเหงา มันรู้สึกยังไง”

คนที่ไม่มีใคร จะทำอย่างไร

สำหรับคนที่ไม่มีใครแล้ว ใครจะบอกเขาถึงวิธีการแก้ปัญหา จะให้เขารู้สึกถึงการสัมผัสรักอย่างไร ใครจะสอนเขา

“คนที่เก่ง มีอะไรดี ก็จะเป็นที่ถูกรัก คนที่โง่ก็ถูกปล่อยให้ตายไป” อันเล่าจากความทรงจำสมัยเด็กว่า ช่วงประถมปลาย เป็นช่วงที่ฉันไม่ได้ถนัดเรียนเก่งด้านไหนเป็นพิเศษ จึงรู้สึกได้ว่าถูกละเลยและไม่ใส่ใจจากคุณครู ผิดกับช่วงชั้นมัธยมซึ่งฉันโดดเด่นในวิชาภาษาอังกฤษมาก แต่ก็มีความภาคภูมิใจ ที่ไม่ต้องการให้ครูมาประคบประหงมฉันเพียงเพราะฉันเรียนดี

“ครูอย่าปล่อยให้ฉันโง่ตายไปอย่างที่เราเคยเจอ” ฉันกล่าว

แม่อุ้มบอกว่า “การที่พื้นฐานเด็กเติบโตต้องการคนรัก ก็ต้องหาพื้นที่ให้เขาสามารถสร้างคุณค่า”

ทั้งนี้ พื้นที่ที่จะให้วัยรุ่นสร้างคุณค่าของตนได้มีหลากหลาย แต่ผู้ใหญ่มักพูดซ้ำๆว่า คนรุ่นใหม่ไม่สนใจสังคม

“เราทักทักเอาเองว่าคนรุ่นใหม่ชอบการประกวดแข่งขัน แต่เราทักทักเอาเองว่า เค้าไม่ชอบออกค่าย หรือทำงานสาธารณประโยชน์” น.พ.ประเสริฐเสริมว่า การประกวดไม่ผิด แต่อะไรอยู่เบื้องหลังการประกวด

ซึ่งนี่เป็นลักษณะเฉพาะของปัจจุบัน ซึ่งในอดีตผู้ใหญ่ไม่ได้ฉวยประโยชน์จากเด็กเท่าคุณนี้ ที่เราปล่อยให้สินค้าเข้ามามากเกินไป เรื่องบริโภคนิยมมันจึงเต็มทีและรุนแรงมาก

สู้กับสังคม

แม่อุ้ยเสริมว่า นอกจากมีคนรักเขา แล้วเขารักตัวเอง เด็กที่กำลังเติบโตยังต้องการการเอาใจใส่ และช่วยเขาในการเรียนรู้โลกใบนี้ด้วย ปัจจุบัน แม่อุ้ยเป็นคุณแม่ของสาวน้อยวัย ๘ ปี แต่เธอและสามีก็ไม่รักกันแล้ว แม่อุ้ยกล่าวว่า คนชอบคิดกันว่า ครอบครัวที่มีปัญหาตอนเด็ก โตมากจะมีปัญหา

“จะจัดการยังไงที่จะพยายามให้ลูกไม่ตกอยู่ในเงามืดของสังคม พอเขารู้จักจัดการตัวเองได้ เขาจะอยู่ได้” แม่อุ้ยกล่าว

แม่อุ้ยเคยต้องตอบคำถามลูกสาวที่ถามว่า ทำไมเพื่อนเขามีพ่อแม่ เมื่อดูทีวีแล้วก็มีแต่ภาพคุณพ่อในบ้านที่มีบทบาทในการปกป้องครอบครัว ลูกสาวตัวน้อยก็สงสัยว่าทำไมพ่อกับแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน แม่ไม่รักพ่อใช่ไหม แม่อุ้ยรับมือกับเรื่องนี้ ด้วยการบอกความจริงทั้งหมด

หลังจากนั้น เมื่อลูกสาวของแม่อุ้ยดูทีวีแล้วเห็นภาพพ่อแม่ลูกสาวน้อยกลับเป็นฝ่ายบอกแม่ว่า “แม่ไม่เป็นไรนะ เดี่ยวหนูจะดูแลแม่เอง”

“เมื่อวันหน้า เดินออกไปในสังคม สังคมกดดันแน่ อันนี้เป็นเรื่องธรรมดา แต่เรื่องรักตนเองเป็นเรื่องสำคัญมาก” น.พ.ประเสริฐ กล่าวและเล่าถึงกรณีที่เคยเจอว่า “มีบ่อยๆ ที่พ่อแม่เอาบุญตรุษกรรมมาให้หมอบรับพฤติกรรม แล้วบอกว่า อย่าบอกเขานะ เพราะลืบทว่าปีที่ผ่านมาเขาไม่เคยรู้เลยว่าไม่ใช่พ่อแม่แท้ๆ เพราะไม่อยากให้เด็กมีปัญหา แต่พบว่าเด็กก็มีความ समस्या เป็นลูกเลี้ยงจริงๆ

พัฒนาเยาวชนด้านบวก คิดเป็น รักเป็น เลือกได้ ปลอดภัย รับพัฒนา

ประเด็นอยู่ที่ว่า เวลาคนเรากลุ่มใจแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้ว่ากลุ่มเรื่องอะไร เพื่อจะปรับตัวได้ ดำรงตัวได้ จึงจำเป็นอย่างมากที่เด็กต้องรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นในครอบครัว มันไม่ใช่ดอกไม้สวยงาม แต่เด็กต้องรู้ว่าเกิดอะไรขึ้น เพื่อเขาจะรู้ว่าจะทำยังไง” น.พ.ประเสริฐกุล่าวสรุป

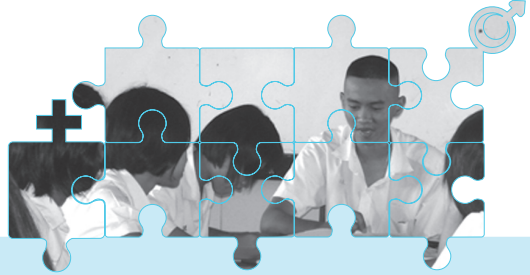
ความรักตนเอง จำเป็นต้องเกิดจาก ‘รู้สึก’ ก่อนว่า มีใครสักคน ซึ่งอาจไม่ใช่พ่อแม่ที่รักเขา เมื่อเติบโต เด็กต้องการความภาคภูมิใจ ซึ่งต้องอาศัยสังคมที่ ต้องเปิดโอกาสให้เขาแสดงความภาคภูมิใจ

เราจะช่วยนักเรียนอย่างไรกันดี*

สมวงศ์ อุไรวัฒนา
มูลนิธิเข้าถึงเอดส์

การรักษาผู้ป่วยเอดส์ด้วยยาต้านไวรัส (เออาร์วี) ในประเทศไทย ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ เพราะสามารถลดอัตราการป่วยและเสียชีวิตของผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยได้เป็นอย่างมากในรอบ ๔-๕ ปีที่ผ่านมา

แนวคิดใหม่ในการส่งเสริมให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/ผู้ป่วยเอดส์ รีบเข้าถึงระบบการรักษาดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่มีผลดีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้ออย่างชัดเจน

การเข้าถึงยาต้านไวรัสในยุคปัจจุบันนี้ก็ไม่ยาก เพราะว่าเป็นสิทธิประโยชน์ในการรักษา ไม่ว่าจะใช้สิทธิข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ ประกันสังคม หรือแม้แต่บัตรทองในระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า

ใช้ได้ตามสิทธิโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

แต่ข้อจำกัดของการรักษาด้วยยาต้านไวรัสก็คือ การกินยาต้านฯ จะต้องกินตลอดชีวิต และต้องกินตรงเวลา

ตัวอย่าง ถ้าเลือกกินยาตอนเจ็ดโมงเช้าและหนึ่งทุ่ม ก็ต้องใช้เวลานี้ตลอดไป เพราะการใช้ยาต้านฯ ตรงเวลา จะทำให้มีฤทธิ์ยาอยู่ในกระแสเลือดสม่ำเสมอ จนควบคุมและลดปริมาณเชื้อไวรัสได้ ทำให้ภูมิคุ้มกันที่บกพร่องกลับสู่ภาวะปกติ

*ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสาร สังฆาสาระ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๒ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๐

ในทางกลับกัน การกินยาที่ไม่ตรงเวลาและต่อเนื่อง จะทำให้ปริมาณยาในกระแสเลือดไม่คงที่ ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการควบคุมเชื้อไวรัส ทำให้เชื่อได้เรียนรู้และพัฒนาตัวเองกลายเป็นเชื่อที่ดียิ่ง

การดื้อยาทำให้กินยาตัวเดิมไม่ได้ ต้องเปลี่ยนเป็นยาที่แพงมากขึ้น มีการกินที่ซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งเรียกว่ายาสูตรสำรอง และถ้ายังกินยาไม่ต่อเนื่องและไม่ตรงเวลาอีก ก็อาจดื้อยาตัวใหม่ได้อีก บางคนถ้าดื้อยาหลายๆ ชนิด ก็ไม่มียาใหม่ให้เลือก ภูมิคุ้มกันก็จะลดลง จนอาจป่วยหรือเสียชีวิตได้

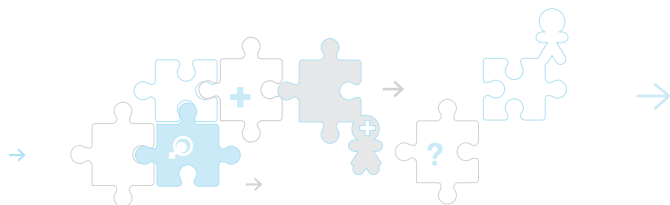
ผู้ที่ใช้ยาต้านไวรัสเวลานี้มีประมาณหนึ่งแสนคน ในจำนวนนี้มีเด็กอยู่ราวหนึ่งหมื่นคน ส่วนใหญ่ยังเป็นนักเรียน

ปัญหาก็คือ เด็กที่ดื้อยามีปริมาณสูงมาก สูงกว่าผู้ใหญ่ จนเป็นที่น่าหนักใจสำหรับคนทำงานกับเด็กที่ติดเชื้อ

การทำงานกับเด็กเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน เมื่อเด็กดื้อยาก็ต้องมาใช้ยาตัวใหม่ ต้องเตรียมตัวทั้งผู้ดูแลและตัวเด็กมากเป็นพิเศษ การกินยาจะซับซ้อนมากขึ้น และมักมีปัญหามากๆ ตามมาอยู่เสมอ โดยเฉพาะถ้าต้องใช้ยาต้านฯ ที่ชื่อว่า ริโทนาเวียร์ (Ritonavir) หรือ คาเล็ทตรา (Kaletra) เพราะยานี้ต้องได้รับการแช่เย็นตลอดเวลา พุดง่ายๆ ว่าต้องแช่ตู้เย็นหรือแช่น้ำแข็งเอาไว้

‘น้องหนู’ อายุ ๑๑ ปี ขณะนี้กำลังเรียนอยู่ชั้นประถม ๔ ตอนนี้อยู่ที่ศูนย์ฯ ในสุตรแรกแล้ว จำเป็นต้องเปลี่ยนยาใหม่และยาที่ใช้ในเวลา นี้ มีอยู่ตัวหนึ่งก็คือ ริโทนาเวียร์ ซึ่งต้องแช่เย็นตลอด

ที่โรงเรียนไม่มีใครรู้ว่าน้องหนูมีเชื้อ ตัวน้องหนูและยาซึ่งเป็นผู้ดูแลก็ไม่อยากให้รู้เพราะกลัวผลลบที่อาจจะเกิดขึ้น

แต่แล้ววันหนึ่ง โรงเรียนก็แจ้งว่าน้องหนูต้องเข้าค่ายลูกเสือเป็นเวลาสามวันสองคืน น้องหนูไม่อยากไปเพราะกังวลเรื่องยา ยาก็ไม่อยากให้ไปเพราะกลัวว่าจะไม่มีใครดูแลเรื่องแฮยาให้อย่างจริงจัง และถ้าหลานดี้อยาอีกจะไม่มียาใช้ จึงบอกน้องหนูให้ไปขออนุญาตคุณครูว่า ขอไม่ไปค่ายนี้

คุณครูก็ตอบกลับมาว่า ถ้าไม่ไปค่ายนี้ให้สอบตก

เมื่อน้องหนูกลับมาเล่าให้ย่าฟัง ย่าก็บอกหลานว่า ถ้าสอบตกแปลว่าต้องเรียนซ้ำชั้นก็ให้ตกไป เอาชีวิตไว้ก่อน แต่น้องหนูไม่สบายใจมาก

ใครรู้วิธีช่วยน้องหนู ช่วยบอกทีเถอะ

*ผู้ที่ใช่ยาต้านไวรัสเวลานี้มีประมาณหนึ่งแสนคน
ในจำนวนนี้มีเด็กอยู่ราวหนึ่งหมื่นคน ส่วนใหญ่
ยังเป็นนักเรียน ปัญหาก็คือ เด็กที่ดี้อยา
มีปริมาณสูงมาก สูงกว่าผู้ใหญ่ จนเป็นที่น่า
หนักใจสำหรับคนทำงานกับเด็กที่ติดเชื้อ*

คิดเป็น

รักเป็น

เลือกได้

ปลอดภัย

รับพิชชอบ

พื้นที่ปลอดภัย*

กิตติพันธ์ กันจันะ

เครือข่ายเยาวชนด้านเอดส์ ประเทศไทย

คำถามที่ว่า ‘จะเอาดูยังไงไปทำอะไรกัน’ มักเป็นประโยคที่เพื่อนๆ วัยรุ่นหลายคนพบเจออยู่เสมอเมื่อต้องบ่ยหน้าไปขอรับดูขงอนามัยจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในชุมชน จนทำให้วัยรุ่นหลายคนไม่กล้าที่จะเข้าไปพูดคุย ปรึกษา หรือขอรับดูขงอนามัยอีกเลย

นอกจากนี้คำพูดที่ว่า ‘อยากรู้ไปทำไม’ เมื่อวัยรุ่นตั้งคำถามเรื่องเพศกับผู้ใหญ่ เช่น ท้องเป็นยังไง ผันเป็ยกคืออะไร เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยเป็นอย่างไร ฯลฯ คือคำของผู้ที่มีอายุมากกว่าสวนกลับทันที โดยไม่ตระหนักว่าจะสื่อสารอย่างไรให้วัยรุ่นได้เข้าใจเรื่องเหล่านี้มากขึ้น

เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็คงจะไม่แปลกที่วัยรุ่นหลายคนจะไม่ค่อยพูดคุยเรื่องเพศกับผู้ใหญ่ ไม่ปรึกษา ไม่ถามกับคนที่มึทำที่มิเป็นมิตรต่อเขา เพื่อนๆ หลายคนจึงต้องเรียนรู้เรื่องเอดส์ เรื่องเพศจากเพื่อนๆ หรือคนวัยใกล้เคียงกันที่พอจะมีความรู้ยู่บ้าง

มีประสบการณ์มากมายยืนยันได้ว่า การพูดคุยเรื่องเพศกับเพื่อนวัยเดียวกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้และเข้าใจเรื่องเพศได้มากกว่าคุยกับผู้ใหญ่

ดังกรณีของกลุ่มเยาวชนต้นกล้า จ.พะเยา ที่เมื่อหลายปีก่อนการพูดคุยเรื่องเพศกับผู้ใหญ่เป็นเรื่องที่ยากมาก จะขอดูขงอนามัยก็มักพบเจอกับ

*ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสาร สว่างสาระ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๐ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๐

คำถามต่างๆ นานา หลังจากนั้นเยาวชนจึงได้รวมกลุ่มเพื่อนๆ ในชุมชน ทำกิจกรรมเรื่องเอดส์ เพศศึกษา และได้จัดรูปแบบการทำงานตามแนวคิด ‘ศูนย์บริการที่เป็นมิตร’

การทำงานของ ‘ศูนย์’ หมายถึง ที่ตั้ง สถานที่ รวมถึง ‘ตัวคน’ ที่สามารถให้ความรู้ คำปรึกษาต่างๆ ได้ และเข้าถึงกลุ่มวัยรุ่นที่เข้าถึงง่าย และเข้าถึงยาก

ส่วน ‘บริการ’ ที่ว่าก็มีตั้งแต่การจัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องเอดส์ เพศ และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชน เช่น ป่าชุมชน สื่อชุมชน ลิทธิเด็ก การพัฒนาอาชีพ เป็นต้น ทั้งยังให้คำปรึกษาและบริการถุงยางอนามัยกับคนในชุมชน ทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่ด้วย

ส่วนความ ‘เป็นมิตร’ นั้น คือการสร้างควมไว้วางใจกับเพื่อนวัยเดียวกันที่เข้ามาพูดคุย สอบถาม ปรึกษาเรื่องต่างๆ ด้วยท่าทีที่เป็นมิตร รักษาความลับ ไม่ตัดสินถูกผิดใคร ให้แนวทางกับคนที่มาปรึกษาโดยให้เขาหาทางออกด้วยข้อมูลที่ชัดเจนและรอบด้านด้วยตัวเอง

ขณะนี้เพื่อนๆ อีกหลายกลุ่มทั่วประเทศไทยที่ได้ดำเนินการตามแนวทางนี้ เพื่อสร้าง ‘พื้นที่ปลอดภัย’ ให้เพื่อนๆ วัยรุ่น ได้เข้าถึงบริการที่เป็นมิตร ทั้งข้อมูลเรื่องเอดส์ เพศ และอุปกรณ์ในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี รวมทั้งสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

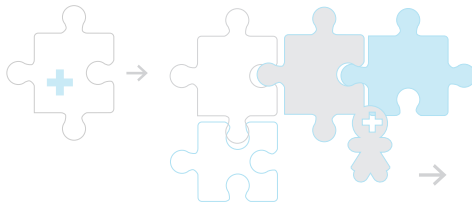
ช่วงระยะหลังๆ กลุ่มได้เริ่มขยายการทำงานกับผู้ใหญ่ ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ฯลฯ จนทำให้ผู้ใหญ่ในส่วนต่างๆ ของชุมชน ได้เข้าใจวิถีชีวิตทางเพศที่หลากหลายของเยาวชน และร่วมสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้เกิดขึ้นในที่ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ที่บ้าน สถานเอนามัย โรงเรียน หรือแม้กระทั่งในวัด

การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องเอดส์ เพศ หรือเรื่องต่างๆ ถือเป็นหลักคิดหนึ่งที่ใครจะนำไปประยุกต์ใช้ ก็น่าสนใจ มีน้อยนะครับ

คำพูดที่ว่า ‘อยากรู้อะไรทำไม’ เมื่อวัยรุ่นตั้งคำถามเรื่องเพศกับผู้ใหญ่ เช่น ต้องเป็นยังไง ฟันเปียกคืออะไร เพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย เป็นอย่างไร ฯลฯ คือคำว่าของผู้ที่มีอายุมากกว่าสวนกลับทันที โดยไม่ตระหนักว่า จะสื่อสารอย่างไรให้วัยรุ่นได้เข้าใจเรื่องเหล่านี้มากขึ้น

คิดเป็น

← รักเป็น

เลือกได้

ปลอดภัย

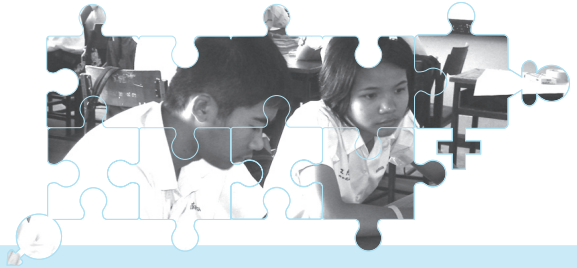
รับพิชชอบ

การป้องกันเอดส์ที่ได้ผลคือ การเพิ่มอำนาจให้คน*

สมวงศ์ อุไรวัฒนา
มูลนิธิเข้าถึงเอดส์

การลดจำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่ เป็นหนึ่งในเป้าหมายของคนทำงานเอดส์ทั่วโลกที่พยายามทำงานกันอย่างแข็งขันมาตลอด ๒๐ ปี

มีบทเรียนที่น่าสนใจซึ่งสำคัญมากกับคนที่คิดอยากจะทำงานป้องกันการติดเชื้อรายใหม่ เป็นบทเรียนที่เกี่ยวกับเรื่องของอำนาจ

การทำให้คนคิดอยากจะทำป้องกันเอดส์ และลุกขึ้นมาป้องกันตนเองจากเอดส์ได้นั้น อันดับแรก ต้องทำให้รู้สึกว่าเอดส์เป็นเรื่องใกล้ตัว ไม่ใช่ทำให้รู้สึกว่าน่ากลัวหรืออันตราย แต่หมายถึงทำให้รู้สึกว่า ตัวเรามีโอกาสที่จะได้รับเชื้อเอชไอวีจากวิถีชีวิตทางเพศ และเห็นผลที่อาจตามมา รวมถึงโอกาสการรับเชื้อถ้าใช้เข็มฉีดยาเสพติดร่วมกันในกรณีของผู้ใช้ยา

เมื่อเราสามารถสร้างการเรียนรู้จนคนสามารถเชื่อมโยงวิถีชีวิตของตนเองกับโอกาสการรับเชื้อเอชไอวีได้แล้ว ก็ต้องต่อกันอีกนิดว่า จะทำอย่างไรหากต้องการอยู่อย่างปลอดภัย หรือลดโอกาสการติดเชื้อเอชไอวี

คำถามสำคัญก็คือ ใครเป็นผู้เสี่ยง? ใครเป็นผู้ต้องเลือกหาทางป้องกัน? ใครเป็นผู้ตัดสินใจและกระทำการป้องกัน? และใครจะต้องรับผิดชอบ

*ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสาร สังวาสสาระ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๐ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๐

ขอต่อผลที่ตามมาจากการตัดสินใจ?

คำตอบคือ ก็ผู้นั้นแหละ ใครเสี่ยง คนนั้นก็ต้องเป็นผู้หาทางป้องกัน และรับผิดชอบต่อสิ่งที่จะตามมา

เมื่อคนเริ่มเชื่อมโยงวิถีชีวิตของตนเองกับโอกาสการรับเชื้อเอชไอวี ได้แล้ว (ซึ่งจะเรียกอีกอย่างก็ได้ว่าเริ่มตระหนักต่อเรื่องเอดส์แล้ว) ก็ต้องเอื้อให้คนเกิดการเรียนรู้เพื่อให้หาทางป้องกันเอดส์ได้ด้วย

นี่แหละคือเหตุผลที่ต้องสร้างอำนาจให้กับคนเพื่อป้องกันผู้ติดเชื้อรายใหม่

การสร้างอำนาจก็คือ การสร้างให้คนเรียนรู้ว่า จะเกิดอะไรขึ้นได้บ้างถ้ายังคงเสี่ยงอยู่ และรู้สึกว่าตนเองเป็นคนที่มีค่า

การสร้างอำนาจก็คือ ทำให้คนรู้ว่า การป้องกันตนเองจากการติดเชื้อเป็นสิทธิของตัวเอง

การสร้างอำนาจก็คือ ทำให้คนมีทางเลือกที่หลากหลายในการจะลดความเสี่ยงต่อการรับเชื้อ

การสร้างอำนาจก็คือ ทำให้คนรู้ว่า ตนเองมีสิทธิที่จะเลือกลดความเสี่ยงด้วยวิธีที่เหมาะสมกับวิถีชีวิต และดำรงอยู่ได้กับแรงเสียดทานจากสังคมที่ตัดสินจากความเป็นเพศ จากสถานภาพ หรือทัศนคติต่างๆ โดยภูมิใจในคุณค่าของตนเอง

การสร้างอำนาจก็คือ ทำให้คนสามารถเข้าถึงบริการต่างๆ ที่เหมาะสมและเป็นมิตรกับกลุ่มคนตามเพศ ตามวัย ตามสถานภาพ

การสร้างอำนาจก็คือ การพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่างๆ ในการป้องกันเอดส์ เพื่อให้คนๆ นั้นเกิดความมั่นใจในตนเองที่จะลงมือปฏิบัติ

การสร้างอำนาจก็คือ การทำให้คนมีข้อมูลที่มากที่สุดและรอบด้าน เพราะคนจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง

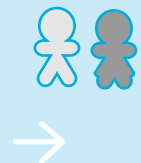

แน่นอนว่า ต้องใช้เวลา ความต่อเนื่อง และความใจเย็นของคน
ทำงาน
มาเพิ่มอำนาจให้คนกันเถอะ เพื่อการป้องกันเอดส์

เมื่อเราสามารถสร้างการเรียนรู้จนคนสามารถเชื่อมโยงวิถีชีวิตของตนเองกับโอกาสการรับเชื้อเอชไอวีได้แล้ว (ซึ่งจะเรียกอีกอย่างก็คือว่าเริ่มตระหนักต่อเรื่องเอดส์แล้ว) ก็ต้องเอื้อให้คนเกิดการเรียนรู้เพื่อให้อาการป้องกันเอดส์ได้ด้วย

นี่แหละคือเหตุผลที่ต้องสร้างอำนาจให้กับคนเพื่อป้องกันผู้ติดเชื้อรายใหม่

คิดเป็น

← รักเป็น

เลือกได้

ปลอดภัย

รับพิชชอบ

เยาวชนพันธุ์ใหม่ ไม่มีพรอก (ถ้าไม่มีผู้ใหญ่พันธุ์ใหม่ชะก่อน)*

ภาวนา เทวียนระวี
องค์การแพธ

ขณะที่กระแสความสนใจห่วงใยเยาวชนยังมีอยู่สูง โดยเฉพาะในสื่อ
สาธารณะทั้งหลาย ที่ ‘วิตกจริต’ ต่อวิถีเพศของเยาวชน ทั้งการแต่งตัว
การคบเพื่อน เรื่องรักใคร่ การมีกิ๊ก มีแฟน มีเซ็กส์ และการเสพเช็กส์ผ่าน
สื่อ เป็นเหตุให้ขอเขียนถึง ‘วิถีคิดของเรา’ ต่อสิ่งที่เราถือเอาว่า คือ ‘ปัญหา’
ของเยาวชน โดยขอเล่าถึงแนวทางการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก หรือ
Positive Youth Development อันเป็นหนึ่งในสามเสาหลักของแนวคิด
ทฤษฎีที่ทางองค์การแพธ เามาใช้ในการออกแบบโครงการก้าวอย่างอย่าง
เข้าใจ

สาระสำคัญของแนวคิด Positive Youth Development คือ การ
ปรับกระบวนการทัศนในการมองเยาวชน ให้เห็นว่า ช่วงวัยรุ่นนี้เป็นระยะผ่านที่
ต้องใส่ใจเป็นพิเศษ เป็นช่วงของการพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ที่สำคัญ
เพราะการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การพัฒนา ‘ความมีส่วนร่วม’ หรือเรียนรู้
ที่จะเป็นสมาชิกสังคมหรือพลเมืองที่มีคุณค่า

*ตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสาร สังวาสสาระ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒๒ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๐

เยาวชน**ต้องไม่ถูกมอง**ว่าเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข และพากันมุ่งแก้ปัญหาที่ตัวเยาวชนเป็นสำคัญ แต่เสนอว่าเยาวชนคือ ‘หุ้นส่วน’ สำคัญในการร่วมแก้ปัญหาที่ทั้งสังคมต่างร่วมเผชิญด้วยกัน โดยต้องร่วมกันสร้างความสามารถ และเปิดพื้นที่ให้เยาวชนในการเข้ามาร่วมกันวิเคราะห์ และหาทางจัดการปัญหาร่วมกับผู้ใหญ่

วิธีมองแบบ Positive Youth Development จึงไม่เห็นด้วยกับการคัดกรอง ‘เด็กเสี่ยง’ แล้วใส่ยาแก้เฉพาะกลุ่ม (คงพอนึกตัวอย่างกันออกถึงการจ่ายยาเด็กเสี่ยงทั้งหลาย) แต่เสนอให้มองว่า เยาวชนมีศักยภาพเสมอกัน แต่อาจมี ‘จริต’ ต่างกัน ต้องหาวิธีการ หรือกิจกรรมที่จะให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมที่ต่างกัน

Positive Youth Development ไม่เห็นด้วยกับการที่ผู้ใหญ่เป็นฝ่าย ‘ให้ความเมตตา’ และ ‘ปกป้อง’ โดยเป็นฝ่ายคิดให้ ตัดสินใจให้ แถมยังช่วยกันสอดส่อง ปิดบัง สกัดกัน ไม่ให้เยาวชนได้รู้ ได้เห็นอะไรที่ ‘ไม่ควรรู้’ ‘ไม่ควรเห็น’ (คงไม่ยากที่จะลองช่วยจินตนาการตัวอย่าง มาตรการหรือกิจกรรมประเภทนี้)

Daniel F. Perkins จากมหาวิทยาลัย Florida ในสหรัฐอเมริกา^๑ นักการศึกษาท่านหนึ่งในค่าย Positive Youth Development เล่าว่า เวลาเขาต้องบรรยายเรื่องนี้ เขาจะใช้ตัวอย่างง่ายๆ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจความแตกต่างของวิธีคิดสามอย่างในการวิเคราะห์เรื่องราวของเยาวชน คือ

- ๑) การจัดการแก้ไขปัญหาเยาวชน (Interventions)
- ๒) การป้องกันปัญหาเยาวชน (Prevention) และ
- ๓) การพัฒนาเยาวชนอย่างสร้างสรรค์ หรืออย่างเป็นองค์รวม (Positive Youth Development)

^๑ <http://www.cyfernet.mes.umn.edu/youthdev/perkins.html>: A Method on Presenting Key Concepts Regarding Positive Youth Development to Community Audiences by Daniel F. Perkins, University of Florida, Written in 1997.

หากเปรียบเทียบกับความเป็นไช้หวัด วิธีคิดแบบที่หนึ่ง คือมุ่งจัดการกับอาการไช้ด้วยการให้ยา เพื่อแก้ไขอาการที่เป็นอยู่ และไม่ให้เป็นมากขึ้น

วิธีคิดแบบที่สอง เปรียบได้กับการไปรับวัคซีนป้องกัน หรือการเพิ่มภูมิคุ้มกันของร่างกายเพื่อไม่ให้เป็นไช้หวัด

ขณะที่วิธีคิดแบบที่สามคือ กระบวนการของการทำให้เจ้าตัวหรือบุคคลรู้ว่าเขาจะต้องทำอย่างไรที่จะทำให้ตัวเองแข็งแรง และเกิดความสามารถที่จะทำได้ ไม่ว่าจะเป็นการดูแลตัวเองให้แข็งแรง หรือการไปหาหมอเพื่อจะได้รับวัคซีน

ดังนั้น Positive Youth Development จึงว่าด้วยการสร้างโอกาสให้แก่เยาวชนในการที่จะได้รับการเรียนรู้ในการพัฒนาศักยภาพของตน และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อันจะเอื้อต่อการพัฒนาทักษะและความสามารถในการสร้างชีวิตที่มีคุณค่า และยังว่าด้วยการป้องกันบริบทที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยง รวมทั้งสร้างศักยภาพให้เยาวชนสามารถเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์ล่อแหลมได้อย่างชาญฉลาดและหาทางออกได้อย่างเป็นผลดี

ความคิดนี้สะท้อนได้เป็นอย่างดีจากคำคมของ Karen Pittman นักวิจัยเรื่องเยาวชนซึ่งเป็นตัวหลักของนักคิดค่ายนี้ ที่กล่าวว่า ‘Problem free is not fully prepared.’ แปลง่ายๆ ว่า ‘การไม่มีปัญหานั้น เป็นคนละเรื่องกับการเตรียมตัวรับมือกับปัญหา’

Positive Youth Development^๒ เสนอว่ามีตัวช่วยสองประเภทในการพัฒนาเยาวชนให้เกิดคุณสมบัติดังกล่าว

ประเภทแรกเป็นตัวช่วยที่มาจากปัจจัยภายนอก อยู่นอกเหนือจากการควบคุมของเยาวชน ได้แก่

- ๑) ระบบสนับสนุน เช่น ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน หรือสังคม
- ๒) การได้รับโอกาสหรืออำนาจในการเป็นผู้กำหนด (Empowerment)

^๒ Positive Youth Development Into Practice: A Resource Guide. The National Clearinghouse on Families & Youth for the Family and Youth Services Bureau. U.S. Dept of Health and Human Services, February 2007.

เช่น การได้รับความสำคัญจากชุมชน การมีบริการที่เอื้อ การมีพื้นที่ปลอดภัยไม่ถูกคุกคาม หรือถูกตัดสินคุณค่า

๓) การเรียนรู้ถึงขอบเขตและความคาดหวัง (Boundaries and Expectation) ไม่ว่าจะมาจากที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน กลุ่มเพื่อน

๔) การได้ใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ (Constructive Use of Time) อาทิ โอกาสในการสนทนา การได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ มีโอกาสเข้าถึงบริการ และพื้นที่ที่เป็นมิตรต่อเยาวชน

ตัวช่วยประเภทที่สอง มาจากปัจจัยภายในที่เยาวชนสามารถสร้างขึ้นมาได้ ได้แก่

๑) ความตั้งใจที่จะเรียนรู้ (Commitment to Learning)

๒) การมีค่านิยมที่เป็นไปทางบวก (Positive Values) เช่น การเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเอง และคนรอบข้าง ความซื่อสัตย์ ฯลฯ

๓) ความสามารถและทักษะในการปฏิสัมพันธ์ การวางแผน สร้างทางเลือก ตริกรองและตัดสินใจ รวมถึงการต้านทานและรู้จักหาทางออกจากความขัดแย้งได้อย่างเป็นผลดี

๔) การรู้จักและเคารพตัวเอง (Positive Identity) มีทัศนคติต่อตัวเองและโลกในทางบวก เชื่อมั่นว่าตนเองมีพลังในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง และสังคม มีจุดมุ่งหมายและมีความหวังต่ออนาคต

ผู้อ่านอาจจะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ และมีวาทกรรมทำนองนี้อยู่แล้วเมื่อมีการพูดถึงการพัฒนาเยาวชนในบ้านเรา แต่หากว่าเราลองประมวลกิจกรรมที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานด้านเยาวชนที่ได้ยินได้ฟังกันอยู่ในข่าวคราวตามสื่อต่างๆ รวมไปถึงพื้นที่กิจกรรมในโรงเรียน หรือในชุมชนเราๆ ท่านๆ อาจต้องถามตัวเองว่า

มาตรการหรือกิจกรรมที่เราดำเนินการกันอยู่นั้นอยู่บนหลักการตั้งว่า
จริงหรือ หรือยังอยู่ในรูปของวิธีคิดแบบ ‘การให้ยาแก้หวัด’ กันอยู่

น่าเสียดายว่า ยังไม่มีงานวิจัยในบ้านเราที่พอจะรวบรวมมาประมวล
และประเมินให้เห็นได้แบบพันธงดังที่ในหลายประเทศทางตะวันตกได้สรุปกัน
แล้ว การหันมาใช้ Positive Youth Development ในสองทศวรรษที่ผ่านมา
เป็นคำตอบที่ให้ผลดีกว่าวิธีคิดแบบเก่าที่เคยใช้มาก่อนหน้านั้น และเริ่มเกิด
การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และระบบบริการกันขนานใหญ่
ในการพัฒนาเยาวชนและการศึกษา

ขณะที่บ้านเรายังพุ่มเทกันสุดตัวกับมาตรการสกัดกั้น คัดกรอง
ตรวจสอบ และจัดระเบียบไม่ให้ออกนอกกรอบ

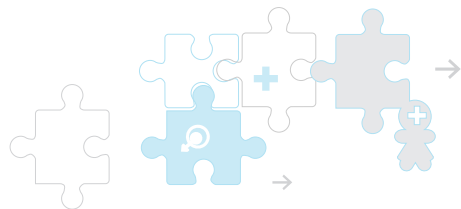
ส่วนมาตรการว่าด้วยการส่งเสริมและเปิดโอกาส ก็ยังเป็นเรื่องของ
ผู้ใหญ่ใจดี มีเมตตาทั้งหลาย ช่วยกันหวังดี คิดให้เสร็จสรรพ แล้วคอยเรียก
เด็กๆ มาทำตามกิจกรรมที่ออกแบบไว้ และที่สำคัญต้องทำให้ถูกใจผู้ใหญ่
ด้วยนะ ถึงจะได้รางวัลไปทำต่อแบบเดิมอีก

ไอ้ที่จะให้คิดเองทำเองโดยเด็กนะ มันน่าเป็นห่วง และน่า
หวาดเสียวเกินไป ค่อยให้ไปลอง ไปตัดสินใจตอนเป็นผู้ใหญ่ก็แล้วกัน

เราก็เลยจบลงโดยการมีผู้ใหญ่ที่เป็นห่วงเด็กอย่างเสมอต้นเสมอ
ปลาย เป็นรุ่นๆ ต่อกันมา แล้วที่เรียกร้องกันว่าจะหานักการเมืองรุ่นใหม่
นายกฯ แบบใหม่ รัฐมนตรีแบบใหม่ ผู้บริหารแบบใหม่ ครูแบบใหม่ พ่อแม่
แบบใหม่ จะไปหากันได้ที่ไหนละเนี่ย

ก็ถูกเพาะพันธุ์กันมาอย่างนี้

เยาวชนพันธุ์ใหม่ ไม่มีพรอก ถ้าไม่มีผู้ใหญ่พันธุ์ใหม่ มาเพาะพันธุ์ไว้

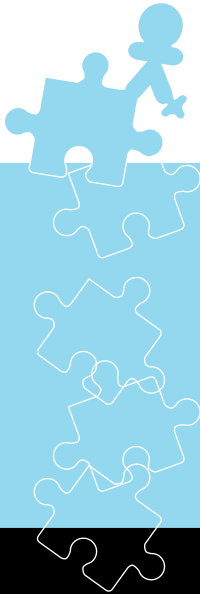

การหันมาใช้ *Positive Youth Development* ในสองทศวรรษที่ผ่านมา เป็นคำตอบที่ให้ผลดีกว่าวิธีคิดแบบเก่าที่เคยใช้มาก่อนหน้านั้น และเริ่มเกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย ยุทธศาสตร์ และระบบบริการกันขนานใหญ่ในการพัฒนาเยาวชนและการศึกษา

ขณะที่บ้านเรายังหุ่มเทกันสุดตัวกับมาตรการสกัดกั้น คัดกรอง ตรวจสอบ และจัดระเบียบไม่ให้ออกนอกกรอบ

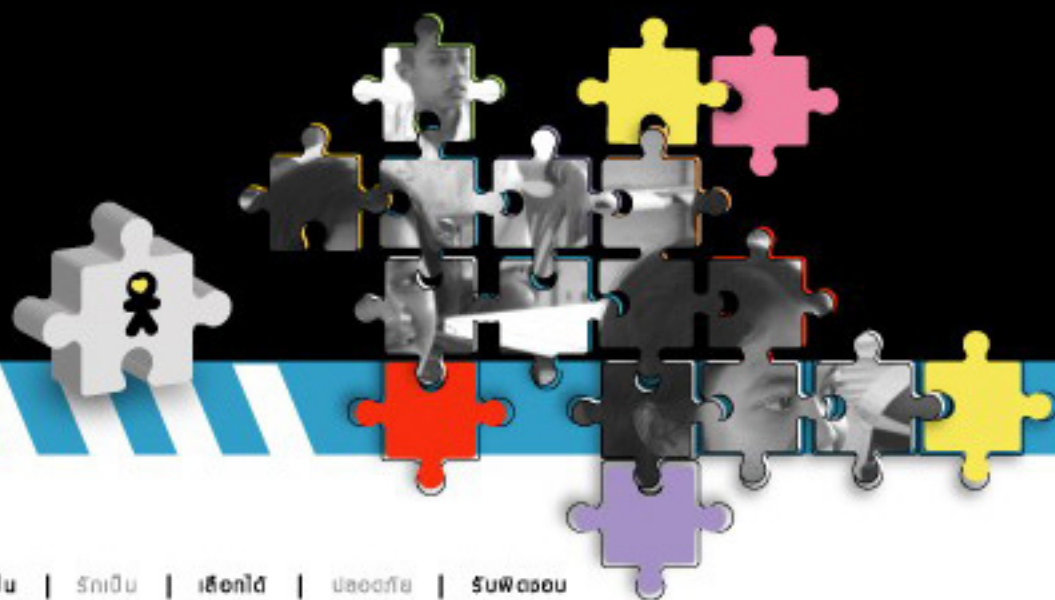

เราไม่ควรมีคำตอบเดียวในการสร้าง
มาตรฐานทางศีลธรรมทางเพศ ไม่ควรให้
คำตอบสำเร็จรูป แต่ควรดึงเชื่อมโยงต่างๆ
เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กคิดได้เอง

คดีเป็น | สิทธิเป็น | เสียดได้ | บอดภัย | 5W5000

www.teenpath.net

“เมื่อเราบอกว่า เด็กมีปัญหา การจัดการของเราก็ออกมาในรูปแบบของการควบคุม เป็นการ จัดการเพื่อให้ปัญหานั้นหมดไป ซึ่งอาจจะเต็มไปด้วยการใช้อำนาจ คำตอบสำเร็จรูป การชี้แนะ หรืออะไรก็ตาม ในนามแห่งความรักและปรารถนาดี แต่เมื่อเราบอกว่า เด็กคนหนึ่งกำลัง เผชิญปัญหา เราจะรู้ว่า เราจะแบ่งปันความทุกข์และปัญหาของเด็ก เหล่านั้นได้อย่างไร”

พิชา ณ นคร

ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านกาญจนาภิเษก

จากเวทีการอภิปรายเรื่อง การพัฒนาเยาวชน กับการเรียนรู้เรื่องเพศ เรื่องชีวิตในงาน ประชุมวิชาการ “เพศศึกษาเพื่อเยาวชน ครั้งที่ ๑” เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรมแอมบาสเคอร์ กรุงเทพฯ